

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

MAGISTERSKÉ KOMBINOVANÉ

2013 – 2014

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Roman Ševčík

**Lázně Luhačovice a okolí - analýza potenciálu
cestovního ruchu**

Praha 2014

Vedoucí diplomové práce:
Ing. Lucie Paulovčáková, Ph.D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

MASTER COMBINED STUDIES

2013 - 2014

DIPLOMA THESIS

Roman Ševčík

**The status of teachers of primary schools and its
comparison with the prestige of the teacher of adults**

Prague 2014

The Diploma Thesis Work Supervisor:
Ing. Lucie Paulovčáková, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 14. března 2014

Roman Ševčík

Poděkování

Tímto bych chtěl srdečně poděkovat Ing. Lucii Paulovčákové, Ph.D. za kvalitní odborné vedení, pomoc, cenné připomínky a vstřícný přístup při zpracování méj diplomové práce.

Anotace

Předmětem diplomové práce je zhodnocení dosavadních i možných budoucích přínosů regionu pro cestovní ruch. Pozornost je věnována kulturním a historickým památkám oblasti. Zvláštní pozornost je věnována také lázeňství, které umožnilo rozvoj cestovního ruchu v této oblasti. Poslední část práce je věnována zhodnocení silných a slabých stránek regionu na základě provedených analýz a návrhu možných zlepšení.

Klíčové pojmy

Cestovní ruch, kultura, lázeňství, minerální prameny, potenciál cestovního ruchu, SWOT analýza.

Annotation

The subject of the thesis is to evaluate existing and potential future benefits of the region to tourism. Attention is paid to the cultural and historical sights of the area. Special attention is paid to the spa industry, which has enabled the development of tourism in this area. Based on the analyzes, the last part of the thesis deals with the assessment of the strong and weak points of the region, and a proposal of possible improvements.

Key words

Tourism, culture, spa industry, mineral springs, tourism potential, SWOT analysis.

Obsah

ÚVOD.....	9
1 CESTOVNÍ RUCH	10
1.1 Základní pojmy v oblastí cestovního ruchu	10
1.2 Klasifikace cestovního ruchu	16
1.2.1 Formy cestovního ruchu	17
1.2.2 Druhy cestovního ruchu.....	19
1.3 Potenciál cestovního ruchu.....	22
1.4 Lázeňský cestovní ruch	23
2 VYMEZENÍ ZKOUMANÉHO ÚZEMÍ A JEHO HISTORICKÝ VÝVOJ	26
2.1 Základní charakteristika Luhačovického Zálesí.....	26
2.2 Přírodní poměry Luhačovického Zálesí	27
2.3 Etnografie Luhačovické Zálesí	28
2.4 Historický vývoj regionu Luhačovické Zálesí	30
2.5 Významné osobnosti Luhačovického Zálesí.....	33
3 LÁZNĚ, JEJICH VÝVOJ A VLIV NA ROZVOJ KRAJE	37
3.1 Obecná charakteristika	37
3.2 Historie města do počátku 20. Století	38
3.3 Vývoj lázní a města ve dvacátém století	39
4 MINERÁLNÍ PRAMENY A JEJICH VÝZNAM PRO MÍSTNÍ LÁZEŇSTVÍ	42
4.1 Charakteristika léčivých pramenů a jejich využití.....	42
4.2 Nejvýznamnější luhačovické minerální prameny	43
5 POTENCIÁL ZKOUMANÉHO ÚZEMÍ PRO CESTOVNÍ RUCH.....	47
5.1 Zhodnocení regionu z pohledu cestovního ruchu	47
5.2 Přírodní faktory	47
5.3 Kulturně-historické faktory.....	49
5.3.1 Zříceniny v okolí Luhačovic	50
5.3.2 Ostatní zajímavosti a lákadla Luhačovického Zálesí	51
5.3.3 Vybrané obce a města Luhačovického Zálesí	55
5.3.4 Luhačovice a jejich památky.....	55
5.4 Cyklotrasy	59

6	SWOT ANALÝZA POTENCIÁLU ÚZEMÍ.....	63
6.1	SWOT analýza.....	63
6.2	Výstup zhodnocení SWOT analýzy.....	66
7	DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ	68
7.1	Metodika průzkumu.....	68
7.2	Výsledky průzkumu a jejich interpretace	70
	ZÁVĚR.....	79
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	81
	SEZNAM OBRÁZKŮ A GRAFŮ.....	84
	PŘÍLOHA A - DOTAZNÍK.....	I

ÚVOD

Diplomová práce se zaměřuje na potenciál zkoumaného území z hlediska přínosů do oblasti cestovního ruchu a využití příležitostí pro jeho další rozvoj.

Jedním z důvodů výběru tohoto tématu je skutečnost, že Luhačovice jako centrum regionu Luhačovické Zálesí jsou považovány za jedny z největších moravských lázní. O jejich existenci a významu především v oblasti léčebném, mají povědomí obyvatelé Moravy, Čech, ale také zajímavou klientelou začínají být zahraniční návštěvníci. Proto je vhodné přiblížit a seznámit tyto návštěvníky s touto destinací z hlediska historického, přírodního, kulturního, tedy v rámci diplomové práce zhodnotit potenciál Luhačovického Zálesí pro cestovní ruch, poukázat na silné a slabé stránky a z toho vyplývající možnost dalšího využití a rozvoje regionu.

Cestovní ruch je v této oblasti velmi rozličný. Po dlouhá staletí si Luhačovice budovaly pouze svou lázeňskou image. Tato oblast je bohatší než jen díky minerálním pramenům. Velký potenciál se skrývá v historii, v místní kultuře a folklóru, který se zde v rámci vesnických tradic udržuje dodnes.

Práce bude zaměřena na obecnou tematiku a problematiku cestovního ruchu, dále na vymezení, charakteristiku a historický vývoj zkoumaného prostředí z širšího hlediska celkového potenciálu cestovního ruchu. Pozornost bude věnována i samotným lázním Luhačovice, které jsou centrem celé zkoumané oblasti a díky jejich lázeňskému zaměření začala tato oblast prosperovat z cestovního ruchu.

Cílem diplomové práce je zpracování a zhodnocení potenciálu cestovního ruchu sledované oblasti, a to i prostřednictvím výsledků dotazníkového šetření. Na základě výstupů budou vyhodnoceny možnosti dalšího rozvoje cestovního ruchu v Luhačovicích a okolí.

1 CESTOVNÍ RUCH

1.1 Základní pojmy v oblasti cestovního ruchu

Cestovní ruch je významným hospodářským odvětvím jednotlivých států a zároveň důležitou složkou světové ekonomiky. Existují lokality a regiony, kde je cestovní ruch převážným zdrojem příjmů obyvatel. Cestovní ruch, jinými slovy turismus, také významnou měrou přispívá ke zvyšování HDP a podporuje zaměstnanost. Světová organizace cestovního ruchu (UNWTO) a Evropský statistický úřad (Eurostat) dokonce uvádí, že jen v Evropě pracuje v turistickém průmyslu sedm až osm miliónů lidí.¹ Hesková navíc zmiňuje, že „ve světovém měřítku patří cestovní ruch vedle obchodu s ropou a automobilovým průmyslem ke třem největším exportním odvětvím.“²

Cestovní ruch jako významný sociálně-ekonomický fenomén má pro společnost mnohé přínosy, které spočívají v ekonomické, sociální a environmentální oblasti. Z té ekonomické lze jmenovat např. vznik nových pracovních příležitostí, rozvoj konkurenceschopnosti a hospodářské stability daných území, zdroj kapitálu, rozvoj řemesel apod. V sociální oblasti podporuje občanskou vybavenost a zvyšuje úroveň veřejných služeb, oživuje tradice a místní folklór. Environmentálními přínosy jsou využití historického, kulturního a přírodního potenciálu dané lokality či zvýšení odpovědnosti k životnímu prostředí.

V souvislosti s přínosem cestovního ruchu pro společnosti uvádí Petruš základní funkce cestovního ruchu, které jsou následující:³

- ekonomická,
- rekreačně – zdravotní,
- kulturně – poznávací,
- Informační,
- výchovná.

---

¹ CZECHTOURISM. *Charakteristika a význam cestovního ruchu v Česku*. [online]. [cit. 2013-12-20]. Dostupné z: <http://www.czechtourism.cz/didakticke-podklady/1-charakteristika-a-vyznam-cestovniho-ruchu-v-cesku/>

² HESKOVÁ, M. a kol. *Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. Praha: Fortuna, 2011, s. 9. ISBN 978-80-7373-107-6.

³ PETRŮ, Z. *Základy ekonomiky cestovního ruchu*. Praha: Idea servis, 2007, s. 29. ISBN 978-80-85970-55-5.

Předpokladem rozvoje cestovního ruchu je svoboda cestovat, dále volný čas a dostatek finančních prostředků. Volný čas Jakubíková charakterizuje jako "část mimopracovní doby, v níž člen společnosti nevykonává žádnou nutnou činnost a kterou podle vlastního rozhodnutí využívá pro oddech, rozvoj osobnosti a pro různé formy zájmové činnosti."⁴

Obsah a význam pojmu cestovní ruch

Pojem cestovní ruch je ve Výkladovém slovníku cestovního ruchu charakterizován jako „komplexní společenský jev, souhrn aktivit účastníků cestovního ruchu, souhrn procesů budování a provozování zařízení se službami pro účastníky cestovního ruchu včetně souhrnu aktivit osob, které tyto služby nabízejí a zajišťují a aktivit spojených s využíváním, rozvojem a ochranou zdrojů pro cestovní ruch, souhrn politických a veřejně správních aktivit (politika CR, propagace CR, regulace CR, mezinárodní spolupráce apod.) a reakce místní komunity a ekosystémů na uvedené aktivity.“⁵ Česká verze evropské normy ČSN EN 13809, 2004 pak pod pojmem cestovní ruch chápe: „činnost lidí, kteří cestují na místa mimo své běžné prostředí nebo zde pobývají za účelem zábavy, pracovní nebo z jiných důvodů.“⁶ Jakubíková označuje za cestovní ruch „pohyb lidí mimo jejich vlastní prostředí do míst, která jsou vzdálena od místa jejich bydliště, za různými účely, vyjma migrace a výkonu normální denní práce.“⁷

Synonymum pojmu cestovní ruch je turismus, který je používán v mnoha jazykových mutacích. V angličtině je to *tourism*, v němčině *Tourismus*, ve francouzštině *tourisme* či v italštině a španělštině *turismo*. Při popisu cestovního ruchu jako procesu se někdy používají i slova jako rekreace, turistika, zotavení apod. Ty však přesně nepokrývají termín cestovní ruch jako takový.

Z uvedených definic je zřetelné, že cestovní ruch je složitý jev, který je obtížné jednoznačně definovat. Jeho základními charakteristikami je mnohooborovost

---

⁴ JAKUBÍKOVÁ, D. *Marketing v cestovním ruchu: Jak uspět v domácí i světové konkurenci*. Praha: Grada Publishing, 2012, s. 16. ISBN 978-80-247-4209-0.

⁵ ZELENKA, J. a M. PÁSKOVÁ. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Praha: Linde, 2012, s. 45. ISBN 978-80-7201-880-2.

⁶ Služby cestovního ruchu - Cestovní agentury a cestovní kanceláře (touroperátoři) – Terminologie. ČSN EN 13809, 2004. Český normalizační institut, 2004.

⁷ JAKUBÍKOVÁ, D. *Marketing v cestovním ruchu: Jak uspět v domácí i světové konkurenci*. Praha: Grada Publishing, 2012, s. 18. ISBN 978-80-247-4209-0.

a průřezovost. Pokud se však pokusíme shrnout podstatné stránky a základní atributy cestovního ruchu, můžeme jmenovat tyto základní rysy:⁸

- dočasnost změny místa stálého bydliště a dočasnost pobytu mimo něj,
- nevýdělečný charakter cesty a pobytu (obvykle je cesta a pobyt realizován ve volném čase, i když od 90. let 20. století jsou do cestovního ruchu zahrnovány i služební cesty ve formě jednání, nikoli provozování výdělečné činnosti,⁹ což vysvětluje i existenci tzv. kongresového cestovního ruchu),
- vztahy mezi lidmi, jež cestovní ruch vyvolává.

Na základě těchto rysů uvádí Malá definici cestovního ruchu, která vznikla v kanadské Ottawě na Mezinárodní konferenci o statistice cestovního ruchu, kterou v roce 1991 pořádala WTO (Světová organizace cestovního ruchu). Cestovní ruch (tourism) je "*činnost osoby, cestující na přechodnou dobu do místa mimo její běžné životní prostředí (mimo místo bydliště) a to na dobu kratší než je stanovena (mezinárodní cestovní ruch - 1 rok, domácí cestovní ruch - 6 měsíců), přičemž hlavní účel její cesty je jiný než vykonávání výdělečné činnosti v navštíveném místě*"¹⁰ (tedy že výdělečná činnost není vykonávána na trvalém či přechodném pracovním poměru).

V souvislosti s pojmem *cestovní ruch* byly definovány i další pojmy a kategorie, které se k vymezení cestovního ruchu úzce vztahují. Příbuzným pojmem je např. *cestování*, které představuje širší pojem než cestovní ruch a souvisí i s jinými motivy, které s cestovním ruchem nesouvisí (cesta do práce). Často skloňovaným pojmem je i *průmysl cestovního ruchu*, což je soubor podnikatelských aktivit a hmotných podmínek - např. ubytovací a stravovací služby, činnost cestovních kanceláří a doprovodné služby typu průvodcovské, dopravní, animační, finanční, lázeňsko-léčebné, prodejní služby, zábavní služby, výroba suvenýrů apod.¹¹

V odvětví cestovního ruchu používáme definice *stálého obyvatele* tzv. Rezidenta, který je v mezinárodním CR chápán jako osoba, která žije v dané zemi alespoň rok a v domácím cestovním ruchu, která v daném místě žije alespoň půl roku. Dále pak *návštěvníka*, jenž v mezinárodním CR představuje osobu, která cestuje do jiné země, než v níž má trvalé bydliště, na dobu kratší než jeden rok (v domácím cestovním ruchu kratší než šest měsíců) a hlavní účel cesty není vykonávání

---

⁸ MALÁ, V. a kol. *Základy cestovního ruchu*. Praha: Oeconomica, 2002, s. 9. ISBN 80-245-0799-4.

⁹ PÁSKOVÁ, M. a ZELENKA, J.: *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Praha: Linde, 2012, s.15. ISBN 978-80-7201-880-2.

¹⁰ MALÁ, V. a kol. *Základy cestovního ruchu*. Praha: Oeconomica, 2002, s. 10. ISBN 80-245-0799-4.

¹¹ RYGLOVÁ, K., M. BURIAN a I. VAJČNEROVÁ. *Cestovní ruch - podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. Praha: Grada Publishing, 2011, s. 18-19. ISBN 978-80-247-4039-3.

výdělečné činnosti. Turista se od návštěvníka liší tím, že jeho cesta zahrnuje alespoň jedno přenocování. Turista může být tzv. *holiday maker - turista na dovolené* či tzv. *short - term tourist - krátkodobě pobývajcí turista*. Poslední kategorií je *výletník (excursionist, sameday visitor)*, tedy *jednodenní návštěvník*, který na rozdíl od návštěvníka a turisty pobývá na daném místě či v dané zemi méně než 24 hodin a bez přenocování.¹² Dále můžeme zmínit pojem *destinace*, kterou UNWTO charakterizuje jako "*místo s vhodnými atraktivitami ve spojitosti se zařízeními a službami cestovního ruchu, které si účastník cestovního ruchu zvolil pro návštěvu.*"¹³ Zdrojová země či území je "*země či území, z něhož pochází největší počet návštěvníků destinace.*"¹⁴

System cestovního ruchu

Cestovní ruch může být také vnímán z hlediska systémové teorie jako dynamický a otevřený systém, který se skládá ze dvou podsystémů - subjektu cestovního ruchu a objektu cestovního ruchu a vzájemnými vazbami mezi nimi.¹⁵ Tento systém je zasazen do vnějšího prostředí, které tvoří politické, ekonomické, sociální, ekologické a technicko-technologické prostředí. Pod subjektem cestovního ruchu rozumíme účastníka cestovního ruchu, který je nositelem poptávky a spotřebitelem produktů v cestovním ruchu. Účastník cestovního ruchu je již zmíněný návštěvník, turista nebo výletník.

Objektem cestovního ruchu je vše, co představuje cíl změny místa pobytu účastníka cestovního ruchu. Jedná se tedy např. o přírodu, kulturu či hospodářství. Objekt cestovního ruchu je představitelem nabídky. Mezi objekty cestovního ruchu patří cílové místo, jinými slovy destinace, podniky a instituce cestovního ruchu. Cílové místo (destinace) by mělo disponovat dostatečnou primární i sekundární nabídkou. Primární nabídkou je myšlen přírodní a kulturní potenciál, tedy hlavní důvod, proč návštěvníci do daného místa vůbec přijedou. Aby zde však mohli pohodlně pobývat musí být naplněna i sekundární nabídka, která spočívá v dostatečné infrastruktuře a vybavenosti, např. podniky, zařízeními a institucemi cestovního ruchu, které zajišťují ubytování, stravování, rekreační, sportovní či kulturní služby.

---

¹² MALÁ, V. a kol. *Základy cestovního ruchu*. Praha: Oeconomica, 2002, s. 12-14. ISBN 80-245-0799-4.

¹³ VAJČNEROVÁ, I. *Destinační management*. Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, 2009, s. 3. ISBN 978-80-7375-333-7.

¹⁴ RYGLOVÁ, K., M. BURIAN a I. VAJČNEROVÁ. *Cestovní ruch - podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. Praha: Grada Publishing, 2011, s. 18-19. ISBN 978-80-247-4039-3.

¹⁵ HESKOVÁ, M. a kol. *Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. Praha: Fortuna, 2011, s. 12-13. ISBN 978-80-7373-107-6.

Cílové místo nebo též destinace může mít mnoho podob. Hesková uvádí rozlišení cílových míst z hlediska jejich funkcí na:¹⁶

- městská střediska cestovního ruchu (ty obsahují např. kulturní a historické památky, obchody, administrativně - správní orgány, průmysl),
- lázeňská místa (ta využívají přírodní zdroje - přírodní a klimatické lázně),
- rekreační střediska (koupání a vodní sporty, turistika, zimní a letní sporty),
- rekreační obce (jejich původní hospodářská funkce je nahrazena funkcí rekreační),
- chatové oblasti.

Některá cílová místa se nacházejí v oblastech, kde se zvlášť daří cestovnímu ruchu. Takové oblasti nazýváme regiony cestovního ruchu, což jsou přirozené celky, které mají určité společné charakteristické vlastnosti - např. přírodní, kulturní či historické bohatství. Proto, aby se jednalo o tzv. turistický region, je třeba, aby byla naplněna podmínka primární nabídky, tedy určité atraktivity území, která přiláká dostatek návštěvníků. Dále je nutné, aby region disponoval dostatečnou dopravní infrastrukturou a byl dostupný a přístupný z hlediska komunikací. V neposlední řadě musí být region vybaven zařízeními (ubytovacími, stravovacími), které vůbec umožňují pobyt v daném území a využití jeho atraktivit.

Cestovní ruch, jeho subjekty a objekty neexistují ve vzduchoprázdnu. Na vývoj a strukturu cestovního ruchu má totiž výrazný vliv okolí a vnější prostředí, do kterého je konkrétní území zasazeno. Vazby mezi cestovním ruchem a jeho okolím jsou však obousměrné, neboť rozvoj cestovního ruchu pak zpětně ovlivňuje i své okolí a vnější prostředí.¹⁷

Jednou z nejdůležitějších součástí vnějšího prostředí je ekonomické prostředí. Velký vliv má zejména ekonomický růst, který lze pozorovat mimo jiné na údajích o hrubém domácím produktu, který ovlivňuje objem investic a výdajů na cestovní ruch. Nezaměstnanost vede k poklesu příjmů obyvatelstva, což má zpravidla i velký negativní vliv na cestovní ruch, který bývá vnímán jako zbytná potřeba. Inflace je spojena s poklesem kupní síly peněz a rostou ceny zboží a služeb, včetně služeb cestovního ruchu. Pro rozvoj cestovního ruchu je velice důležitá i stabilita měny.

---

¹⁶ HESKOVÁ, M. a kol. *Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. Praha: Fortuna, 2011, s. 15-16. ISBN 978-80-7373-107-6.

¹⁷ HESKOVÁ, M. a kol. *Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. Praha: Fortuna, 2011, s. 16. ISBN 978-80-7373-107-6.

Investice v cestovním ruchu ovlivňuje i výše úrokové míry. Cestovní ruch pak zpětně působí na ekonomický růst, zvýšení zaměstnanosti, vyšší příjmy obyvatelstva či platební bilanci státu.

Další oblastí, která významně ovlivňuje rozvoj cestovního ruchu na daném území je politické prostředí. Pro to, aby do země turisté cestovali, je třeba mír a absence válečných konfliktů či občanských nepokojů. Velký vliv má i společenské zřízení. V demokratických zemích se výrazně více rozvíjí turismus než v zemích, kde vládne autoritářský režim či dokonce totalita. Se společenským zřízením souvisí i bariéry v cestování jako jsou např. vízové povinnosti, kontroly na hranicích apod. Cestovní ruch zpětně ovlivňuje i mírové podmínky a spolupráci mezi jednotlivými zeměmi.

S politickým prostředím je provázáno i prostředí sociální, které zahrnuje např. sociální politiku státu či rozdělování hrubého domácího produktu. To vše má vliv na životní úroveň obyvatel, pracovní i mimopracovní podmínky, délku dovolené, podmínky pro využívání volného času apod.

Rozvoj cestovního ruchu také přímo závisí na technicko-technologickém prostředí. Tedy dopravní infrastruktura, hustotě dálniční a silniční sítě, železniční sítě, dostupnosti letišť, lodní dopravě apod. Příliš hustá infrastruktura však může mít za následek i snížení atraktivity území a pokles cestovního ruchu. Technická či informačně technologická vybavenost spočívá ve využití nových technologií a informačních systémů, které značně ulehčují poskytování služeb cestovního ruchu. Příkladem jsou např. rezervační systémy.

Důležitým faktorem pro rozvoj cestovního ruchu je i ekologické prostředí, tedy rovnováha životního prostředí a jeho prvků jako je voda, půda, ovzduší, fauna a flóra. Cestovní ruch se rozvíjí zejména tam, kde je krásná a čistá příroda, ovšem tyto předpoklady může zároveň svým rozvojem likvidovat. Vždy je třeba dbát na rovnováhu zatížení území návštěvníky a zařízeními cestovního ruchu, tak aby nedošlo k poškození původních atraktivit.¹⁸

---

¹⁸ HESKOVÁ, M. a kol. *Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. Praha: Fortuna, 2011, s. 16-21. ISBN 978-80-7373-107-6.

1.2 Klasifikace cestovního ruchu

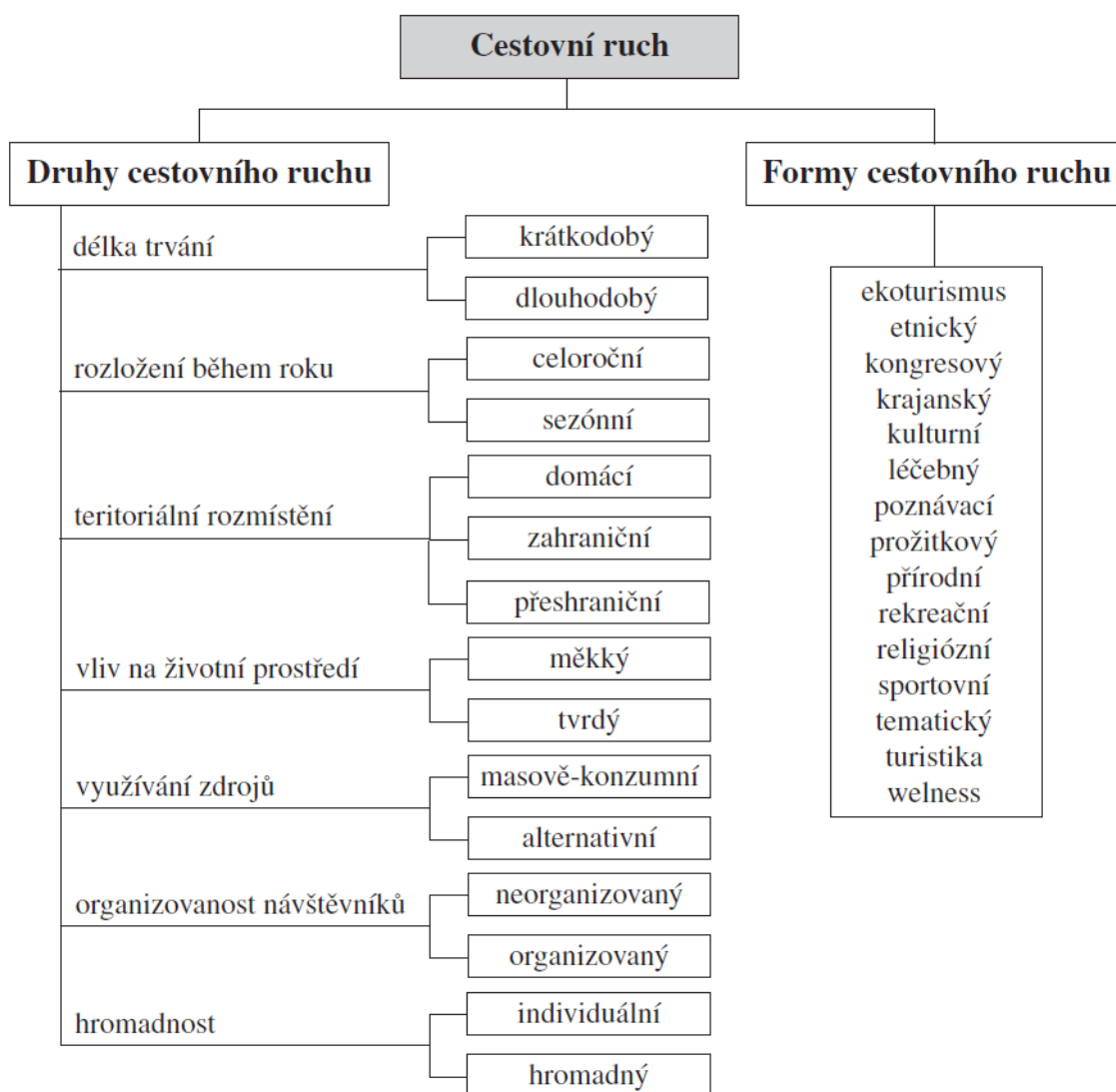
Cestovní ruch uspokojuje široké spektrum lidských potřeb. Jedná se např. o potřebu poznání (kultury, lidí, nových zemí, neobvyklých zážitků), potřebu odpočinku a relaxace, změny životního rytmu, potřebu nových sociálních kontaktů, potřeby související s vírou apod. Na základě těchto odlišných, avšak i vzájemně prolínajících se potřeb a motivací lze rozlišit i jednotlivé typy, formy či druhy cestovního ruchu. V této souvislosti je však třeba dodat, že jakákoliv klasifikace či typologizace cestovního ruchu je velmi obtížná a svým způsobem i sporná. Kritéria, na základě níž klasifikujeme cestovní ruch, jsou relativní a někdy dochází ke skutečnosti, že podobné jevy jsou označovány různými termíny. V této kapitole ve stručnosti uvedeme základní klasifikaci cestovního ruchu, tak jak je vymezují autoři Pásková a Zelenka ve Výkladovém slovníku cestovního ruchu. V následujících kapitolách se pak budeme podrobněji zabývat typologií cestovního ruchu, tedy jednotlivými formami a druhy cestovního ruchu.

Jedno ze základních dělení cestovního ruchu je dle kritéria hromadnosti, kdy cestovní ruch členíme na individuální a hromadný. Při hromadném cestovním ruchu dochází ke společným přesunům osob do vybraných destinací, vytváření a podpoře atraktivit a atrakcí a standardizaci služeb. Individuální cestovní ruch naproti tomu probíhá v mnohem menším rozsahu a využívá místních zvyklostí a individuálního poznávání kultury a přírody daného území. Na rozdíl od hromadného cestovního ruchu má ten individuální i minimální dopad na místní komunitu a přírodu. Neznamená to ovšem, že by hromadný a individuální cestovní ruch existoval striktně od sebe oddělen. Často je totiž vzájemně kombinován a prolíná se.

Následující schéma zachycuje základní typologizaci či klasifikaci cestovního ruchu a jednotlivá kritéria, dle kterých se druhy cestovního ruchu člení.

Obrázek 1: Klasifikace cestovního ruchu

Zdroj ¹⁹

1.2.1 Formy cestovního ruchu

Klasifikace forem cestovního ruchu se odvíjí od potřeb a motivace jeho účastníků. Od nejširších potřeb bývají odvozovány tzv. základní formy cestovního

¹⁹ ZELENKA, J. a M. PÁSKOVÁ. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Praha: Linde, 2012, s. 15. ISBN 978-80-7201-880-2.

ruchu a od potřeb či požadavků specifických pak specifické formy cestovního ruchu. Jako základní formy CR uvádí Ryglová a její kolegové.²⁰

- rekreační CR,
- kulturně-poznávací CR,
- sportovně-turistický CR,
- léčebný a lázeňský CR.

Rekreační cestovní ruch slouží k regeneraci a obnově duševních a fyzických sil a realizuje se ve vhodných rekreačních oblastech, tedy např. v přírodě, u vody, v horách apod. Jednou z možností rekreačního CR je i chataření a chalupaření. K regeneraci psychických i fyzických sil slouží i lázeňský a léčebný CR, který ovšem klade větší důraz na relaxaci, prevenci, případně léčbu.

Hlavním účelem kulturně-poznávacího CR je poznávání kultury, historie, historických památek a míst, tradic a zvyků. Sportovně-turistický představuje aktivní odpočinek, ale také aktivní ale i pasivní sportovní činnost.

Specifické formy cestovního ruchu se soustředí na menší tržní segmenty a zákazníky, které mají v kontextu většinové společnosti atypické potřeby. Nabídka specifických forem cestovního ruchu se neustále vyvíjí a to i díky novým trendům, které na počátku své existence nelákají většinu zákazníků. Mezi specifické formy cestovního ruchu například patří:^{21, 22}

- venkovský CR (tzv. rurální CR), jehož součástí je i agroturistika (pobyt na farmě), případně ekoagroturistika (pobyt na ekologicky hospodařící farmě),
- městský CR,
- CR třetí generace (seniorů, důchodců),
- CR mládeže,
- CR tělesně handicapovaných,
- rodinný CR
- incentivní (pobídkový) CR,
- kongresový CR,
- zábavní a atrakční CR,
- náboženský (religiózní, církevní, poutní) CR,

---

²⁰ RYGLOVÁ, K., M. BURIAN a I. VAJČNEROVÁ. *Cestovní ruch - podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. Praha: Grada Publishing, 2011, s. 19-20. ISBN 978-80-247-4039-3.

²¹ PETRŮ, Z. *Základy ekonomiky cestovního ruchu*. Praha: Idea servis, 2007, s. 29–30. ISBN 978-80-85970-55-5.

²² RYGLOVÁ, K., M. BURIAN a I. VAJČNEROVÁ. *Cestovní ruch - podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. Praha: Grada Publishing, 2011, s. 20. ISBN 978-80-247-4039-3.

- gastronomický CR,
- chatařský a chalupářský CR,
- nákupní CR,
- sportovní CR - cykloturistika, mototuristika, sportovní lov, rybolov, golfová turistika, karavanová turistika apod.
- další formy jako CR určený singles, zážitkový CR, dobrodružný CR, vesmírný CR apod.

1.2.2 Druhy cestovního ruchu

Kromě motivace, potřeb či požadavků účastníků CR, které cestovní ruch člení na jednotlivé formy, existují také aspekty, na jejichž základě se cestovní ruch dělí na různé druhy.

Těmito základními aspekty jsou například místo realizace, vztah k platební bilanci, jinými slovy místo čerpání služeb, způsob účasti, organizace a zabezpečení cesty a služeb, forma úhrady nákladů (způsob financování), délka pobytu, roční období či vliv na životní a sociokulturní prostředí. Na základě těchto hledisek je možné rozlišit následující druhy cestovního ruchu:²³

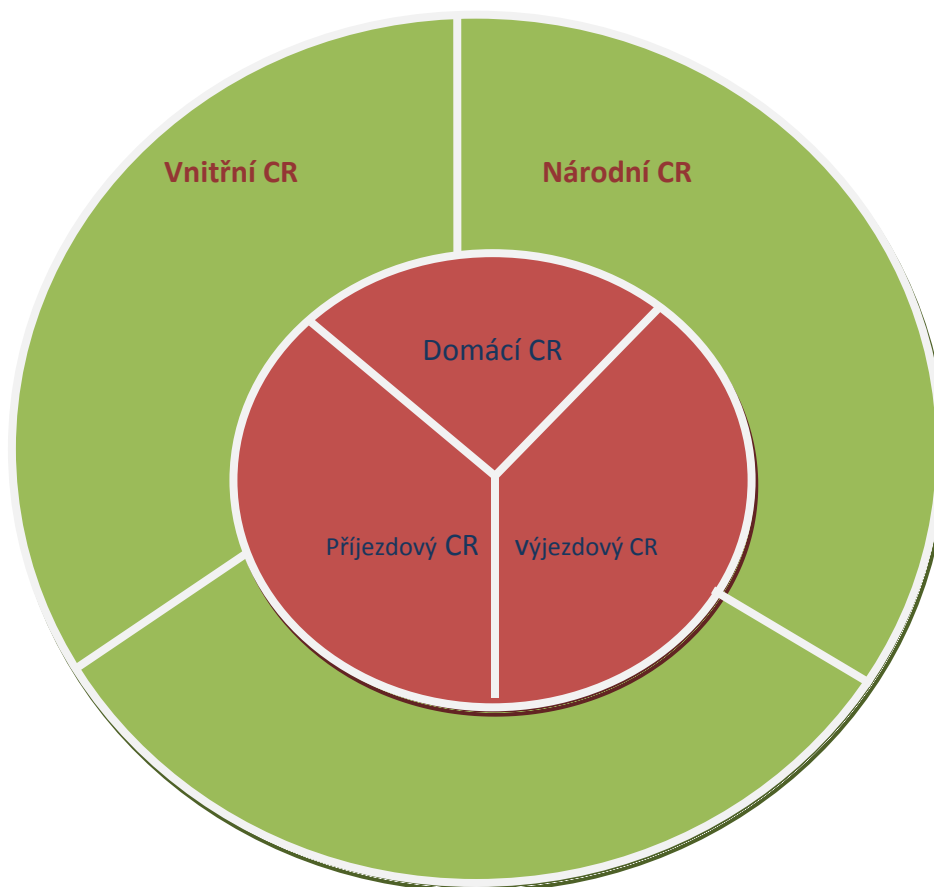
- Dle místa realizace rozlišujeme cestovní ruch na vnitřní, národní a mezinárodní cestovní ruch.
  - o *Vnitřní cestovní ruch* představuje cesty obyvatel po vlastní zemi - domácí CR a aktivní (příjezdový) CR, tedy pobyty cizinců v dané zemi.
  - o *Národní cestovní ruch* (national tourism) pak zahrnuje domácí CR a pasivní (výjezdový) CR, tedy pobyty obyvatel dané země v cizích destinacích.
  - o *Mezinárodní cestovní ruch* (international tourism) obsahuje všechny cesty, při kterých dochází k překročení hranic. To znamená, že do něj patří příjezdový i výjezdový (aktivní i pasivní) cestovní ruch.

Grafické znázornění vzájemných vztahů jednotlivých druhů cestovního ruchu podle místa realizace obsahuje obrázek 2.

---

²³ RYGLOVÁ, K., M. BURIAN a I. VAJČNEROVÁ. *Cestovní ruch - podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. Praha: Grada Publishing, 2011, s. 21.-22. ISBN 978-80-247-4039-3.

Obrázek 2: Druhy cestovního ruchu podle místa realizace

Zdroj: ²⁴

- Dle místa čerpání služeb nebo také dle vztahu k platební bilanci je rozlišován domácí CR, zahraniční CR a tranzitní CR, které pak představují domácí spotřebu, export, nebo import.
  - o *Domácí cestovní ruch* spočívá v cestování vlastních obyvatel po vlastní zemi, kdy nejsou překračovány hranice země. Jedná se tedy o domácí spotřebu.
  - o Naproti tomu při *zahraničním cestovním ruchu* k překračování hranic dochází a může se jednat o tzv. incoming (aktivní, příjezdový cestovní ruch) nebo outgoing (pasivní, výjezdový cestovní ruch). Incoming představuje příjezdy cizinců do dané destinace, při nichž dochází k exportu služeb, kdy cizí turisté na našem území spotřebovávají služby

²⁴ RYGLOVÁ, K., M. BURIAN a I. VAJČNEROVÁ. *Cestovní ruch - podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. Praha: Grada Publishing, 2011, s. 18-19. ISBN 978-80-247-4039-3.

za cizí měnu (devizové příjmy). Outgoing spočívá ve výjezdech domácích turistů do zahraničí, kdy dochází k importu služeb, kdy domácí turisté své finanční prostředky utrácejí v zahraničí (devizové výdaje).

- *Tranzitní cestovní ruch* je průjezd cestujících přes území konkrétního státu do jiného cílového státu většinou bez přenocování.
- Dle délky pobytu můžeme cestovní ruch rozdělit na *krátkodobý* (do tří přenocování) a *dlouhodobý*, který zahrnuje více než tři přenocování.
- Podle organizace či způsobu účasti a zabezpečení cesty pak existuje *organizovaný cestovní ruch*, který většinou zajišťuje cestovní kancelář, cestovní agentura či jiný zprostředkovatel a *neorganizovaný*, který si zajišťuje sám účastník, a k tomu si podle svého volí i odpovídající služby.
- Dle počtu účastníků cestovní ruch členíme na *hromadný* a *individuální CR*. Hromadný cestovní ruch má často podobu skupinového či masového CR.
- Dle způsobu financování rozlišujeme *volný* a *vázaný cestovní ruch*.
  - Volný CR má většinou komerční podobu, není ničím podmíněn a účastník si ho hradí sám ze svých prostředků.
  - Vázaný CR je někdy označován též sociálním CR a jeho celá či částečná finanční úhrada se realizuje ze společenských fondů, např. nemocenského pojištění u lázeňské péče, fondu kulturních a sociálních potřeb, různých podnikových fondů apod. Často se jedná o lázeňský pobyt, podnikovou či dětskou rekreaci.
- Dle ročního období můžeme cestovní ruch rozdělit na *sezónní* a *mimosezónní*. Obojí má mnohé výhody ale i nevýhody. V sezóně bývá nabízeno nejvíce služeb, avšak ceny těchto služeb jsou na maximální úrovni a počty účastníků jsou vysoké. Mimosezónní CR je výhodný z hlediska ceny a nízké návštěvnosti místa. Na druhou stranu destinace mimo sezónu nenabízí tolik služeb a to např. z důvodu nepříznivého počasí.
- Dle vlivu na přírodní a sociokulturní prostředí je cestovní ruch dělen na *tvrdý* a *měkký*.
  - U tvrdého CR je hlavním kritériem návratnost vložených investic a zisk. Jedná se tak nejčastěji o masový cestovní ruch, který však významně nebere ohled na přírodní, kulturní a sociální prostředí dané destinace, které může svým vlivem i ničit.

- Naproti tomu měkký cestovní ruch, který je nazýván též odpovědným, zeleným či šetrným, dbá na rovnováhu mezi přínosy a dopady cestovního ruchu na environmentální, sociální či sociokulturní a ekonomické prostředí destinace. To znamená, že zpravidla neprobíhá v masové měřítku a snaží se o zachování originality a původnosti místa.

Cestovní ruch může být dále dělen dle mnoha dalších aspektů, jako je druh ubytování, použitý dopravní prostředek, typ destinace apod.

1.3 Potenciál cestovního ruchu

Lokality, ve kterých se realizuje, rozvíjí či potencionálně může rozvíjet cestovní ruch nazýváme tzv. destinacemi cestovního ruchu. UNWTO chápe destinaci jako geografický prostor, který si určitý tržní segment vybírá jako cíl cesty. Podle Palatkové jsou destinace ČR "*představovány svazkem různých služeb koncentrovaných v určitém místě nebo oblasti, které jsou poskytovány v návaznosti na potenciál cestovního ruchu (atraktivity) místa nebo oblasti. Atraktivita destinace tak představují podstatu destinace a hlavní motivační stimul návštěvnosti destinace.*"²⁵ Atraktivita tedy představuje již námi zmiňovanou primární nabídku, svazek služeb pak nabídku sekundární. Od těchto nabídek je pak odvozen charakter a velikost destinace, jejíž životaschopnost je ovlivněna i poptávkou. Destinace zpravidla nabízí ubytování, stravování, zábavu či sportovní aktivity a její nejmenší jednotkou je rezort.²⁶

Cestovní ruch by měl být rozvíjen tam, kde k tomu má největší předpoklady, přičemž rozhodujícími lokalizačními faktory jsou přírodní podmínky, jinými slovy přírodní potenciál. Ten hraje významnou roli u většiny aktivit cestovního ruchu a rekreace, zejména u jeho pobytových forem. Jak uvádí Hamarnehová, patří mezi základní přírodní činitele cestovního ruchu zejména morfologické podmínky a reliéf, klimatické podmínky, hydrologické a biografické poměry a fauna a flóra.²⁷ Co se týče geomorfologického hlediska jsou v cestovním ruchu zejména oblíbené členité povrchy jako jsou skály, skalní města, vodopády, hluboká údolí, jeskyně či propasti.

---

²⁵ PALATKOVÁ, M. *Destinační management a vytváření produktů v cestovním ruchu. Místní, národní a mezinárodní marketing destinace*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2007, s. 19. ISBN nenalezeno.

²⁶ Tamtéž, s. 19.

²⁷ HAMARNEHOVÁ, I. *Geografie cestovního ruchu Česka*. Praha: VOŠ, 2010, s. 26-33. ISBN 978-80-86841-27-4.

Z biografických podmínek jsou zajímavé celistvé a rozsáhlé lesní plochy, rašeliniště, mokřady, horská flóra, kosodřeviny a lokality s chráněným rostlinstvem a faunou. Zejména pro lázeňský cestovní ruch jsou důležité hydrologické jevy jako vývěry a ponory různých druhů pramenů, vývěry minerálních vod a pro atraktivitu území i meandry řek, jezera, moře apod.

Důležitou podmínkou poznávacího cestovního ruchu jsou městské a vesnické památkové rezervace a zóny, památky UNESCO, lidová architektura, hrady a zámky, církevní památky, technické a vojenské památky či různá kulturní zařízení, jako jsou muzea, galerie, skanzeny, divadla, hvězdárny či planetária.

1.4 Lázeňský cestovní ruch

Jednou z významných forem cestovního ruchu je lázeňský cestovní ruch. V evropském kontextu má lázeňství dlouholetou tradici a je součástí evropského kulturního dědictví. Díky vysoké kvalitě přírodních zdrojů se v Čechách vyskytuje velké množství lázeňských lokalit, které se zejména v minulosti těšily mimořádnému věhlasu po celé Evropě. Původním účelem lázní je léčení, rehabilitace, popř. prevence, avšak v poslední době nabývají na významu i kvantitě také relaxační, rekondiční, rekreační, ozdravné nebo také tzv. wellness pobyty. Dle Ryglové a jejích kolegů je základním rysem lázeňství jeho "*zaměření na léčení a obnovu fyzických a psychických sil a to s využitím léčivých přírodních zdrojů,*"²⁸ jako je voda, peloidy či humidity, což jsou rašeliny a slatiny obohacené o minerály, dále bahna (prostá, sirá), vřídelní plyny a vhodné klimatické podmínky (vysoká nadmořská výška, moře, jeskyně).

Moderní lázeňství pak Ryglová definuje prostřednictvím tzv. 6 R :

- remedy (léčení) - vlastní léčebné procesy,
- rehabilitation (rehabilitace) - odstranění následků úrazů,
- revitalize (obnova) - proces obnovení duševních a fyzických sil,
- relax (odpočinek) - oddech a zotavení se,
- reflex (uvolnění) - odpoutání se od každodenních starostí,
- rejoice (potěšení) - získání nové energie a radosti ze života.

---

²⁸ RYGLOVÁ, K., M. BURIAN a I. VAJČNEROVÁ. *Cestovní ruch - podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. Praha: Grada Publishing, 2011, s. 194. ISBN 978-80-247-4039-3.

Základní funkční a prostorovou jednotkou organizace lázeňství je lázeňské místo, které má dle zákona č. 164/2001 Sb., o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech (lázeňský zákon) svůj režim ochrany, přičemž statut lázeňského místa mu přiděluje vláda ČR. Na území České republiky se nachází celkem 36 lázní. Tyto lázně můžeme rozdělit do tří kategorií:²⁹

- Kategorie A - "*Lázně s prvořadým mezinárodním společenským a kulturním významem, kde je lázeňství podstatnou funkcí a atraktivitou se všeobecně vysokou úrovní vybavenosti a uplatněním v zahraničním cestovním ruchu.*" Jedná se o lázně, které mají více jak dva tisíce disponibilních lůžek (kromě Třeboně): Karlovy Vary, Mariánské lázně, Luhačovice, Jánské Lázně, Františkovy Lázně, Poděbrady, Teplice a Třeboň.
- Kategorie B - "*Lázeňská místa širšího společenského a kulturního významu s dobře vyvinutou lázeňskou funkcí, regionálního až národního významu.*" Jedná se o lázně: Jáchymov, Jeseník, Lipová - lázně, Karviná - Darkov, Konstantinovy lázně, Bechyně, Teplice nad Bečvou, Hodonín, Lázně Kynžvart a Dubí.
- Kategorie C - lokality s menším společenským významem s nižší vybaveností a nižší atraktivitou pro cestovní ruch.

Nejvíce lázní je situováno v západních Čechách, tedy Karlovarském a Plzeňském kraji. Jedná se o cca 43% všech lázeňských zařízení. V počtu lázeňských kapacit tyto dva kraje následuje kraj Olomoucký a dále Zlínský, kde se nacházejí lázně Luhačovice. V kraji Vysočina a v Praze není žádná lázeňská lokalita.

Lázeňská péče se dělí podle způsobu úhrady a čerpání lázeňských služeb na tři základní druhy. Komplexní, která je zcela hrazena ze zdravotního pojištění a má striktně stanovené indikace. Dále pak příspěvkovou, kde je úhrada pouze částečná a je spojena s léčebnými procedurami, což znamená, že ubytování a stravování si účastník hradí sám. Třetí kategorie je samoplátcovská péče, u které si veškeré náklady s lázeňskou péčí hradí účastník sám.³⁰

Na závěr je třeba dodat, že lázeňství je perspektivní formou cestovního ruchu, která v takové míře jako jiné formy nepodléhá sezónním vlivům. Z ekonomického hlediska se jedná o lukrativní obor, který se zejména u samoplátcovské péče zaměřuje

---

²⁹ VYSTOUPIL, J. *Atlas cestovního ruchu České republiky*, Brno: Masarykova Univerzita, Brno, 2006. s. 74. ISBN nenalezeno.

³⁰ RYGLOVÁ, K., M. BURIAN a I. VAJČNEROVÁ. *Cestovní ruch - podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. Praha: Grada Publishing, 2011, s. 194. ISBN 978-80-247-4039-3.

na bohatší klientelu. Výkladový slovník cestovního ruchu označuje lázeňství jako jednu z klíčových forem aktivního cestovního ruchu pro Českou republiku.³¹ Lázeňství sebou navíc přináší i další využití lázeňského místa. Lázně tak např. nabízí své prostory pro kulturní a společenské akce, golfové turnaje či filmové festivaly (Filmový festival v Karlových Varech).

---

³¹ ZELENKA, J. a M. PÁSKOVÁ. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Praha: Linde, 2012, s. 158. ISBN 978-80-7201-880-2.

2 VYMEZENÍ ZKOUMANÉHO ÚZEMÍ A JEHO HISTORICKÝ VÝVOJ

2.1 Základní charakteristika Luhačovického Zálesí

Území Luhačovského Zálesí se nachází na jihovýchodě České republiky a je součástí Zlínského kraje. Luhačovské Zálesí, které, jak už název napovídá, je soustředěno kolem lázeňského města Luhačovice, můžeme definovat jako etnografický subregion, ležící na hranicích Valašska, Slovácka a Hané. Luhačovské Zálesí je tak typickou přechodovou oblastí, ve které se střetávaly prvky lidové kultury horského typu (Valašsko) s vlivy nížinných oblastí Slovácka a Hané. Výsledkem je vznik pozoruhodné lidové kultury s osobitými rysy, která odlišuje Luhačovské Zálesí od jiných etnografických oblastí a která také regionu vtiskla jeho nezapomenutelný character.³²

Luhačovické Zálesí představuje národopisnou podoblast Slovácka. Pojmenování „Luhačovické Zálesí“ uvedl profesor Antonín Václavík³³. Pod tímto označením vymezil oblast jihovýchodní Moravy v okruhu lázeňského města Luhačovice. Luhačovické Zálesí je typickou přechodovou oblastí mezi Slováckem a Valašskem, kde se střetávají prvky lidové horské kultury (Valašska) s vlivy oblastí nížin (Slovácka a Hané).

Hlavním a přirozeným spádovým střediskem Luhačovské Zálesí jsou Luhačovice. Významné místo v jihovýchodní části území zaujímá město Slavičín, které je největším a nejlidnatějším městem dnešního Luhačovského Zálesí a zároveň plní i roli jeho průmyslově-obchodního centra. Další významnou obcí území jsou Pozlovice, které se nacházejí v přímém zázemí lázeňské zóny Luhačovic a které jsou proslulé jako oblíbená destinace cestovního ruchu a lázeňství. Do jejich katastru spadá také nadregionální centrum rekreace – Luhačovská přehrada.³⁴

Na území Luhačovského Zálesí dnes působí mikroregion Luhačovské Zálesí a MAS (Místní akční skupina) Luhačovské Zálesí. Území a předmět jejich činnosti je velmi podobný, pouze působnost MAS je geograficky širší o jednu obec.³⁵

---

³² LUHAČOVICKÉ ZÁLESÍ. [online]. [cit. 2013-12-20]. Dostupné z: <http://www.luhacovskezalesi.cz/mikroregion/>

³³ Toto označení uvedl ve svém díle Luhačovické Zálesí vydaném v roce 1930 (Václavík, Antonín: Luhačovické Zálesí, Příspěvky k národopisné hranici Valašska, Slovenska a Hané, Luhačovice, Musejní společnost, 1930).

³⁴ LUHAČOVICKÉ ZÁLESÍ. [online]. [cit. 2013-12-20]. Dostupné z: <http://www.luhacovskezalesi.cz/mikroregion/>

³⁵ Tamtéž.

Do oblasti Luhačovického Zálesí zahrnul Antonín Václavík následující obce: Luhačovice, Kladná Žilín, Přečkovice, Rudice, Rudimov, Petrůvka, Nevšová, Lipová, Slopné, Sehradice, Horní a Dolní Lhota, Podhradí, Pozlovice, Řetechov, Ludkovice, Provodov, Biskupice, Polichno, Kaňovice, Dobrkovice, Velký Ořechov, Kelníky, Doubravy, Hřivínův Újezd, Březůvky, Zlámanec.

Mikroregion Luhačovské Zálesí

Mikroregion Luhačovské Zálesí vznikl v roce 1999 a k dnešku zahrnuje celkem 20 obcí (Biskupice, Březůvky, Dobrkovice, Dolní Lhota, Doubravy, Horní Lhota, Hřivínův Újezd, Kaňovice, Kelníky, Ludkovice, Luhačovice, Petrůvka, Pozlovice, Podhradí, Provodov, Rudimov, Sehradice, Slavičín, Slopné, Velký Ořechov).

Rozkládá se na území 208 km² (přibližně 16 % území někdejšího okresu Zlín). Populace mikroregionu dosahuje více než 22 tisíc obyvatel, což vytváří průměrnou hustotou osídlení 106 obyvatel na 1km². Více než polovina obyvatel mikroregionu žije ve dvou městech mikroregionu, a to ve Slavičíně a Luhačovicích. 17 obcí mikroregionu má méně než 1000 obyvatel, z toho u 7 obcí nedosahuje populace ani 500 obyvatel. Při posledním sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001 měl mikroregion celkem 5370 domů a 8376 bytů, z toho bylo 87,1% domů a 88,6% bytů obydlených trvale.³⁶

2.2 Přírodní poměry Luhačovického Zálesí

Reliéf území Luhačovského Zálesí je výrazně ovlivněn jeho lokalizací mezi CHKO Bílé Karpaty a Přírodní parkem Vizovické vrchy. CHKO Bílé Karpaty, která se taktéž řadí mezi biosferické rezervace UNESCO, se rozprostírá v jihovýchodní části území mikroregionu. Hraniční osa CHKO Bílé Karpaty se sousední geomorfologickou jednotkou probíhá přibližně na linii Slopné, Sehradice, Pozlovice, Luhačovice a Kladná-Žilín. Nejvyšším bodem Bílých Karpat na území Luhačovského Zálesí je kóta Uhliska (521 m), situovaná na východě regionu nedaleko Sehradic.³⁷

Zbylé území Luhačovského Zálesí je formováno Vizovickou vrchovinou, jejíž hlavní část na území mikroregionu se také nazývá Luhačovická vrchovina. Osou Vizovické vrchoviny je Klášťovský hřbet, probíhající od jihozápadu k severovýchodu. V Luhačovském Zálesí dosahuje největší výšky vrchol Komonec (672 m), nacházející

---

³⁶ LUHAČOVICKÉ ZÁLESÍ. [online]. [cit. 2013-12-20]. Dostupné z: <http://www.luhacovskezalesi.cz/mikroregion/>

³⁷ Tamtéž.

se přímo nad obcí Podhradí. Dalšími významnými kótami jsou na hlavním hřebenu se nalézající vrcholy Bába (635 m) a Brda (600 m).

Území je chudé i na podzemní vody vzhledem k téměř nepropustným horninám karpatského flyše. Vodní toky jsou krátké, typické pro oblast Bílých Karpat. Naopak bohaté je území výskyt a četnost minerálních pramenů. V luhačovské oblasti se vyskytují uhličitě vody, které se charakterizují jako uhličitě, hydrogenuhlíčitano-chloridové, sodné, jodové, studené, hypotonické, s další přísadou bromu, železa, lithia, bária a kyseliny metaborité. Původ těchto vod souvisí s procesy v třetihorách. Druhou skupinou minerálních vod jsou sirné vody, které obsahují především sirovodík.

Velký význam pro tuto oblast mají povrchové vody, protože při velkém nedostatku podzemních vod jsou zdrojem pitné vody. V roce 1930 byla dokončena výstavba Luhačovické přehrady na Horní Olšavě (Štávnici), jejíž plocha činí 40 ha. Nádrž má dominantně ochranný význam, v následujících letech zde bude prováděna poměrně náročný čistící proces zaneseného dna. V roce 1968 byla dobudována nádrž Ludkovice na Ludkovickém potoce o ploše 12,4 ha, jež slouží výhradně k vodárenským účelům. Na Částkovském potoce se na katastru obce Velký Ořechov nachází vodní nádrž o ploše 2,5 ha.³⁸

2.3 Etnografie Luhačovické Zálesí

Jak už bylo řečeno, Luhačovské Zálesí rozprostírá na hranicích regionů Valašska, Slovácka a Hané. Je tedy typickou přechodovou oblastí, ve které se střetávají prvky lidové kultury horského typu (Valašsko) s vlivy nížinných oblastí Slovácka a Hané, jež následně daly za vznik specifické lidové kultuře, která se v mnohém zachovala dodnes.³⁹

Historicko-etnografické vymezení

Historicko-etnografické vymezení Luhačovského Zálesí se příliš neliší od jeho současného vymezení v rámci mikroregionu. Bylo provedeno profesorem Antonínem Václavíkem.

---

³⁸ LUHAČOVICKÉ ZÁLESÍ. [online]. [cit. 2013-12-20]. Dostupné z:<http://www.luhacovskezalesi.cz/mikroregion/>

³⁹ Tamtéž.

Tyto obce spojuje podobná etnická skladba obyvatelstva, přírodní podmínky, hospodářsko-výrobní předpoklady, sociální podmínky a další faktory, které souhrnně ovlivňují všechny projevy lidové kultury.

Lidová architektura

Způsob života obyvatel luhačovického bylo ovlivněno přírodními podmínkami. Hlavním stavebním materiálem z počátku bylo dřevo a hlína. V 19. století se začaly rozšiřovat zděné stavby z nepálených cihel a se šindelem. Tradiční architekturu na Luhačovickém Zálesí představují patrové komory s pavlačí, které stávaly odděleně od obydlí. Zvláštností byly také roubené sušírny na ovoce, související s typickým zaměstnáním zdejších obyvatel, ovocnářstvím.⁴⁰

Lidový kroj a oděv

Lidový oděv na Luhačovickém Zálesí náležel v minulosti k horskému typu a využíval podomácku zpracované materiály jako sukno, konopné a lněné plátno. Postupně přejímal kupované materiály a nové, nížinné prvky. Vynikající úroveň má zdejší výšivka, uplatňující se nejen při výzdobě lidového kroje, ale i na vzácných a starobylých obřadních plachtách. Součástí svátečního kroje byl v polovině devatenáctého století také modrotisk, produkováný v místních i vzdálenějších dílnách.⁴¹

Kroje mívaly mnoho shodných prvků s krojem valašským. Mužský sváteční kroj se skládá z župice⁴², široký opasek, cifrované nohavice⁴³, čižmy⁴⁴ s vysokými ocelovými podkovicemi. Ženský kroj představuje batistová sukně⁴⁵, doplněná zeleným fěrtúškem⁴⁶, modrou kordulou⁴⁷ a červeným šátkem. Nošení krojů zaniklo ve většině obcí na Zálesí na přelomu 19. a 20. století.⁴⁸

---

⁴⁰ VACLAVÍK, A. *Luhačovické Zálesí. Příspěvky k národopisné hranici Valašska, Slovenska a Hané*. Luhačovice: Musejní společnost, 1930, s. 92-102. ISBN nenalezeno.

⁴¹ LUHAČOVICKÉ ZÁLESÍ. [online]. [cit. 2013-12-20]. Dostupné z: <http://www.luhacovskezalesi.cz/mikroregion/>

⁴² Krátký soukenný kabát s klíny na bocích.

⁴³ Nohavice zdobené vyšíváním.

⁴⁴ Boty.

⁴⁵ Sukně z bílého batistu, v pase nabraná do pásku, v dolní polovině sukně bohatá široká výšivka provedená bílou bavlnkou.

⁴⁶ Široká nefasená zástěra.

⁴⁷ Zdobený živůtek.

⁴⁸ LUHAČOVICKÉ ZÁLESÍ. [online]. [cit. 2013-12-20]. Dostupné z: <http://www.luhacovskezalesi.cz/mikroregion/>

Lidová píseň, tanec a muziky

Stejně jako v oblasti hmotné kultury, má hudba a tanec na luhačovickém Zálesí přechodný charakter, prolínají se zde vlivy Slovácka, Valašska a Hané. Sběratel Joža Černík zapsal v letech 1922 až 1924 na luhačovickém Zálesí více než 600 lidových písní, které knižně vydal v roce 1957. Doprovodná hudba na Zálesí bývala dudácká, oblíbená bývala později zvláště cimbálová muzika. Ještě v polovině devatenáctého století zde byl rozšířen typ malého přenosného cimbálu.

Po taneční stránce zdokumentovala oblast především Zdenka Jelínková. K nejstarším a nejpůvodnějším tancům na Moravě patří točivé tance. Zástupcem točivých tanců je na Zálesí točená-sedlcká. Je skočného rázu a podobá se stylem sedlckým z Uherskobrodsko. Ústřední taneční figurou je společné víření dvojice v bočním držení kolem společné osy vpravo i vlevo. Ještě v průběhu 50.let bylo na Zálesí zapsáno na 50 jednotlivých druhů figurálních tanců.

2.4 Historický vývoj regionu Luhačovické Zálesí

Podle archeologických nálezů, které uskutečnil Dr. I. L. Červinka, pochází první osídlení z doby 7. až 9. století. Jedná se o slovanské osídlení. Dr. Červinka v letech 1921-1922 podnikl výzkum na vrchu Obora, kde objevil staroslovanskou mohylu s 54 hroby. Při průzkumu zjistil, že zdejší lid žil mnohem prostším způsobem než Slované v Pomoraví, neboť se živil zemědělstvím.⁴⁹ I přes důkazy osídlení, zůstalo toto území trvale neobydleno.

Historické prameny uvádí, že v průběhu 11. a 12. Století patřilo toto území církvi, přesněji olomouckým biskupům, kteří podporovali kolonizaci zdejšího území. Jedním z významných olomouckých biskupů a vlastníkem tohoto území byl Bruno ze Schauenburku, rádce krále Přemysla Otakara II., který rozdělil toto území na řadu drobných lén. Tato léna uděloval svým věrným rytířům.

Církev vlastnila větší část půdy, menší část patřila světským pánům. Jedním ze světských vlastníků byl rod pánů ze Šternberka, kterým patřily hrady Lukov, Zlín, Veselí i Starý Světlov nedaleko Luhačovic.

---

⁴⁹ KAŠPAR, A. *Luhačovice průvodce po lázních a jejich okolí*. Luhačovice, MNV a ředitelství lázní, 1974, s. 26. ISBN 80-210-4155-2.

I přes veškeré snahy kolonizovat a trvale osídlit toto území, bylo osídlování a budování vesnic znemožňováno nepřátelskými vpády Tatarů (1241) a Kumánů (1253). Nepokoje a snahy o ovládnutí území pokračovaly i ve 14. Století, kdy chtěl Matuš Čák Trenčianský koem roku 1314 ovládnout území až k řece Moravě. Boj mezi ním a českými vojsky skončil mírem v roce 1332 a určil dnešní stav moravsko – slovenské hranice.

Klid nepřineslo ani období 15. století, které přineslo husitské války. Husité zde měli mnoho příznivců, i přesto, že byli v této oblasti v dosahu Zikmundových vojsk (Trenčín). Doba husitských válek přinesla pro tento kraj počestění německých názvů vesnic.

I po skončení husitských válek nenastal v kraji klid a mír. Zdejší vesnice velmi utrpěly nepřátelskými vpády. Navíc toto panství společně s hradem Starý Světlov vlastnil v polovině 15. století uherský magnát Pankrác od Svatého Mikuláše, vůdce loupeživých rytířů, kteří pustošili celý kraj.

Války krále Jiřího z Poděbrad s Matyášem Korvínem znamenaly pro kraj velkou pohromu, díky loupeživým nájezdům Uhrů. Za těchto válek byla zpusťována řada vsí.

Oblast Luhačovického Zálesí bylo v průběhu 16. století nepříznivě ovlivňováno tureckým nebezpečím, které se objevilo po porážce krále Ludvíka Jagellonského po bitvě u Moháče (1526). Strach z jejich nájezdů donutil moravský sněm v roce 1536 nařídít, aby v pohraničí byly dělány v lesích záseky. Turkům se nepodařilo v roce 1599 přes tato opatření proniknout do vnitrozemí a vyplnit okolí luhačovicka. Vyplenění několika vesnic přinesl o několik let později vpád bočkajovců (uherských povstalců). Tehdy lehlo popelem mnoho obcí kolem Olšavy, avšak zemská hotovost oplácela stejně na uherské straně.⁵⁰

V 16. století se obyvatelstvo tohoto kraje přiklánělo k luterství a k učení Jednoty bratrské. Stavovského povstání se zúčastnila téměř všechna místní šlechta, která pak byla tvrdě postižena konfiskacemi.

Pobělohorská doba přinesla velké strasti v podobě katolických přívrženců, kteří radikálně vystupovali proti protestantům. Hlavní katolickou osobou této doby byl kardinál-biskup olomoucký František z Dietrichštejna, který zřídil vlastní reformační komisi, aby dohlížela na vypuzení protestantských kazatelů. Tyto postupy ulehčilo vydání Obnoveného zřízení zemského v roce 1628, které na Moravě dovolovalo pouze

---

⁵⁰ KAŠPAR, A. *Luhačovice průvodce po lázních a jejich okolí*. Luhačovice, MNV a ředitelství lázní, 1974, s. 29. ISBN 80-210-4155-2.

katolické vyznání. Morava v době po bitvě na Bílé hoře získává zcela promíšený jazykový ráz. Poněmčování se odehrávalo ve sféře kulturní, politické i administrativní.

Neklid v tomto kraji pokračoval také v době po bitvě na Bílé hoře, kdy bylo území luhačovicka postihováno novými tatarskými a uherskými vpády, které trvaly až do druhé poloviny 18. Století

Klid a příznivé podmínky pro rozvoj hospodářství a podnikání přinesla až doba vlády císaře Josefa II. a jeho zrušení nevolnictví. V této době začaly vznikat sklárny (např. Květná). Došlo také k rozvoji a proslavení lázní Luhačovic a k rozvoji pivovarnictví.

Od doby po Bílé hoře se situace na Moravě poněkud odlišovala od oblastí Čech. Žilo zde celkem méně Němců, ale měli zde silnější pozice, převážně ve velkých městech. Emancipace na Moravě byla v průběhu 19. Století pomalejší než česká.

Tato oblast si až do 70. let 20. století, udržela svou nedotčenou přírodu a lidovou kulturu. Avšak v průběhu socializace v 50. až 80. let 20. Století byl krajinný ráz a venkovská architektura a kultura přizpůsobena moderní době.

Administrativní vývoj

Integrační procesy v 60. - 80. letech se odehrávaly i v tomto regionu. V roce 1960 se Slavičínem se sloučila obec Hrádek na Vlárské dráze a v roce 1964 Divnice. V témže roce 1964 bylo připojeno Podhradí k Pozlovicím a sloučily se Dolní Lhota s Horní Lhotou, ale v roce 1968 se opět osamostatnily. V roce 1976 byly přičleněny ke Slavičínu Bohuslavice nad Vlárí a k Luhačovicím Kladná - Žilín, Pozlovice a Řetechov s osadou Pradlisko. Poslední integrace proběhla v roce 1980, tehdy se ke Slavičínu připojily obce Lipová, Nevšová, Petrůvka, Rokytnice vč. osady Kochavec, dále Rudimov a Šanov. Polichno stalo součástí města Luhačovic. Ještě v témž roce se odloučila od Luhačovic osada Pradlisko a připojila se k obci Ludkovice. V roce 1980 byla z okresu Uherské Hradiště vyčleněna obec Kelníky. Od Luhačovic se později odloučily Pozlovice (v roce 1990) a Podhradí (v roce 1992) a od Slavičina Lipová, Rudimov a Šanov (v roce 1994), Petrůvka (1999) Rokytnice (2000), Bohuslavice nad Vlárí (2001).⁵¹

---

⁵¹ LUHAČOVICKÉ ZÁLESÍ. [online]. [cit. 2013-12-20]. Dostupné z: <http://www.luhacovskezalesi.cz/mikroregion/>

2.5 Významné osobnosti Luhačovického Zálesí

MUDr. František Veselý (1862 - 1923)

František Veselý je významnou osobností tohoto kraje. Je zakladatelem moderních lázní v Luhačovicích a zasloužil se o jejich současnou podobu. František Veselý se narodil 18. března 1862 v Bystřici nad Pernštejnem. Vzdělání získal na gymnáziu v Brně a v Německém Brodě. Poté vystudoval Karlovu univerzitu v Praze, kde v roce 1886 promoval jako doktor všeobecného lékařství. Své povolání vykonával v Brně jako praktický lékař.

Luhačovice poprvé navštívil v roce 1898 a ihned si toto místo zamiloval i přes to, že lázně byly v chátrajícím stavu. Jelikož již od roku 1894 pracoval a využíval hořké minerální prameny v Šaraticích u Brna, ihned vytyčil potenciál místních luhačovických pramenů. Proto začal uvažovat o založení akciové společnosti, která by lázně obnovila. Od roku 1900 pracoval na vytvoření akciové společnosti, vybízel lékaře z celého území Čech a Moravy k jejímu založení. Z počátku neměl příliš velký úspěch, ale v roce 1902 se konečně podařilo vytvořit již zmiňovanou akciovou společnost, která lázně v Luhačovicích odkoupila od tehdejšího majitele hraběte Serényiho. Sám se ujal vedení akciové společnosti a společně s architektem Dušanem Jurkovičem zrenoval stávající budovy lázní a vybudoval nové objekty pro snazší přístup k pramenům a jejich využití (plnírny minerálních vod, inhalatorium). Díky tomuto spojení vznikla nezaměnitelná podoba Luhačovic, která přetrvává dodnes. Přes veškeré snahy a práce na proslavení a zvelebení lázní, byl nucen v roce 1909 vedení akciové společnosti opustit.

MUDr. František Šťastný (1913 – 1944)

František Šťastný je válečný hrdina a držitel mnoha vojenských vyznamenání, která obdržel in memoriam. Narodil se 22. 12. 1913 ve Svatém Jáně nad Malší v jižních Čechách. Velmi brzy přišel o oba své rodiče a tak se jeho výchovy ujala jeho teta, ke které se přestěhoval do Luhačovic. Zde získal základní vzdělání a v Uherském Brodě poté vzdělání na místním gymnáziu. Poté se rozhodl navštěvovat brněnskou lékařskou fakultu.

Jako aktivní účastník vysokoškolských spolků a jiných kulturních a vlasteneckých hnutí si v roce 1939, kdy byly uzavřeny z rozkazu Adolfa Hitlera veškeré vysoké školy v Československu, uvědomoval nebezpečí, které mu hrozilo.

Proto uprchl do Anglie. Zde dokončil vzdělání v medicíně a zapojil se aktivně do boje proti fašismu. byl přiřazen jako lékař zařazen do 2. Československé brigády (operovala v SSSR).

V roce 1944 se účastnil Slovenského národního povstání a jako jeho účastník byl zajat a následně umučen. Na jeho počest byl v roce 1967 pojmenován jeden z místních pramenů.

Dušan Samo Jurkovič (1868 – 1947)

Dušan Jurkovič byl slovenský architekt, který dal Luhačovicím osobitý a originální ráz. Pocházel z rodiny notáře. Své základní vzdělání získal na maďarské škole. Poté absolvoval Státní průmyslovou školu stavební ve Vídni v letech 1884-1889. Svou praxi stavitele si osvojil zvláště díky Michalu Urbánkovy, se kterým připravil návrhy Valašského statku pro Národopisnou výstavu československou v Praze (1895).

Ve svých počátcích se věnoval převážně dřevěné srubové architektuře, díky které se proslavil a začal být vyhledávaným architektem (Pustevny, orientační tabule, tělocvična Sokola). Po realizaci těchto, na svou dobu neobvyklých staveb, začíná být nazýván básníkem dřeva, získal nové objednávky, kvůli kterým odchází v roce 1899 do Brna, kde zapadl do tamějšího uměleckého prostředí a navázal kontakty s představiteli národnostně orientované kultury.⁵²

Díky svému přestěhování do Brna získal možnost své realizace při přestavbě lázní Luhačovice. Do Luhačovic přijel Dušan Jurkovič na pozvání Františka Veselého v listopadu roku 1901 a hned zahájil první projekční práce. Nová lázeňská sezóna, která začala v květnu 1902, byla již zahájena v části nových objektů. Do roku 1907 tam realizoval devět původních staveb a pět objektů přestavěl.

V první fázi Jurkovičových prací v Luhačovicích došlo k přestavbě Janova domu.⁵³ Dům byl upraven v moderním secesním stylu. Dalšími projekty pak byly přestavby vodoléčebného ústavu a lázeňské mlékárny.

V roce 1903 zrekonstruoval vilu Jestřabí, hospodářský dvůr, restaurační pavilon při druhé restauraci, verandu před první restaurací (hotelem), inhalační a hudební pavilony a plovárnu, tzv. říční a sluneční lázně. Z roku 1903 pochází také Pospíšilova

---

⁵² LUHAČOVICE. [online]. [cit. 2012-02-20]. Dostupné z: <http://www.LUHAČOVICE.cz/2006-dusan-samo-jurkovic-1868-1947>.

⁵³ Dnes nese název Dům Dušana Jurkoviče.

vila, známá pod jménem Vlastimila, v jejímž těsném sousedství vznikla o několik let později ještě vila Valaška.⁵⁴

Po rozporech s Akciovou společností musel svou práci ukončit, což vyvolalo nepřízeň odborné veřejnosti, ale také návštěvníků lázní. Jeden z Jurkovičových kolegů k tomu poznamenal: „Je-li pravda, nové veřejné budovy luhačovické jsou zadány nikoliv Jurkovičovi, ale jiným stavitelům, pak jsme o jedno veliké a krásné dílo chudší. Luhačovická píseň Jurkovičova je přetržena, je zlomena. Nedovedli jsme domyslet do konce. Do duše ranili jsme umělce tak ryzího a svého, a Luhačovice jsme ochudily a snížili. A tím jsme ochudili a snížili sebe vůbec, neboť Luhačovice, jak jsme si je podle začátků představovali, byly záležitostí celého národa: slovanské lázně už rázem své architektury.“⁵⁵

Další zakázky, které Jurkovič uskutečnil v Luhačovicích a v jeho okolí, přicházely již ze soukromého sektoru, s akciovou společností Luhačovických lázní se definitivně rozkmotřil. V roce 1906 dostal zakázku od Obchodního sdružení ze Skalice na postavení Slovenské (později Slovácké) budy ve stylu vinných sklepů, která se na dlouhá léta stala tradičním místem setkávání Čechů a Slováků v Luhačovicích.

Přes všechna omezení, jak finanční, tak i autorská, vtiskl Jurkovič Luhačovicím originální ráz. Jeho stavby byly bohaté na motivy, lázeňsky veselé, ale vždy praktické. Luhačovice pro Jurkoviče znamenaly vyvrcholení jeho tvorby.

Leoš Janáček (1854 – 1928)

Luhačovice okouzly Leoše Janáčka natolik, že zde velmi často a rád pobýval. Okouzila ho zdejší krajina i samotné lázně. Leoš Janáček pravidelně navštěvoval Luhačovice od roku 1886 až do roku 1903. Hledal zde nejen zdraví a úlevu, ale také inspiraci. Lázně navštěvoval kvůli léčbě hlasivek a bolavým kloubům. Velmi si oblíbil zdejší přírodu, která se stala jeho inspirací stejně jako místní obyvatelé.

Antonín Václavík (1891 – 1959)

Antonín Václavík pocházel z Pozlovic. Narodil se v roce 1891 v zemědělské rodině. Měl šest sourozenců a tak pro něho bylo velmi obtížné získat vzdělání. I tak mu

---

⁵⁴ Podle Jurkovičova návrhu

⁵⁵ Na tento citát poukazuje ŽÁKOVEC, F.: Dílo Dušana Jurkoviče. *Kus dějin československé architektury*. Praha, 1929, s. 137. ISBN nenalezeno.

bylo nakonec jako jedinému umožněno studium na gymnáziu v Uherském Brodě. Své vzdělání dokončil v roce 1912 a to po absolvování jednoletého abiturientského kurzu na obchodní akademii v Praze. Více let studií mu nebylo bohužel umožněno.

Jeho velkým koníčkem již od mládí byla lidová kultura tohoto kraje. Jeho stále se stupňující zájem o lidovou kulturu přivedl Antonána Václavíka až k myšlence založit spolu s bratrem Františkem v Luhačovicích muzeum lidového umění. Po nasbírání dostatečného množství materiálu otevřeli bratři spolu v roce 1918 nad lázeňskou kolonádou krajské muzeum, pod názvem Prozatimní muzeum slováckého Zálesí. Poté následovalo založení Muzejní společnosti, která se starala o stávající sbírky a o jejich rozšiřování.

Po založení muzea a muzejní společnosti se vrhl na novou myšlenku – na vytvoření monografie regionu. Muzejní společnost tento záměr přijala s nadšením a v roce 1922 oslovila Josefa Černíka, aby započal sbírat pro monografii mizející lidové písně luhačovického Zálesí. Celá práce a shromažďování poznatků o mizející místní lidové kultury vyvrcholila v roce 1930 vydáním národopisné monografie Luhačovické Zálesím. Autorem je Antonín Václavík, který tak završil svůj dvacetiletý výzkum. Toto dílo mu otevřelo cestu k docentskému titulu. V roce 1933 získal místo docenta národopisu na Brněnské univerzitě.⁵⁶

---

⁵⁶ JANČÁŘ, A. *Luhačovice průvodce*. Praha: Olympia, 1981, s. 20. ISBN 80-0862-8351.

3 LÁZNĚ, JEJICH VÝVOJ A VLIV NA ROZVOJ KRAJE

3.1 Obecná charakteristika

Lázně Luhačovice můžeme považovat za nejvýznamnější a největší moravské lázně s dlouhou tradicí. Město leží v jihovýchodní části České republiky, a to ve Zlínském kraji. Rozkládá se v malebném údolí řeky Horní Olšavy, které nese název luhačovické. Je ohraničeno po stranách svahy Malé Kamenné, zalesněným vrcholem Obětové, pahorky Velké Kamenné, Solné, Zálužné, Lužné a Ovčírny. Nejvyšším vrcholem v luhačovické oblasti je Komonec, vysoký 672 m n.m. Okolí Luhačovic patří do Chráněné krajinné oblasti Bílé Karpaty.

Luhačovickým údolím protéká potok Horní Olšava (Šťavnice), která pramení na Valašskokloboucku pod vrchem Klokočí. V roce 1928 byla na jejím toku vybudována luhačovická přehrada, jejíž první úlohou bylo chránit zadržováním přívalů vody lázeňské centrum před povodněmi. V současné době plní spíše funkci rekreační a slouží jako místo pořádání rybářských závodů. Poblíž vrchu Jestřabí ústí do Horní Olšavy zleva potok Gáborka a o něco níže Pozlovický potok.

Na počátku století se obec – lázeňské místo – Luhačovice rozdělovala na dvě části: na vesnici, rozkládající se až k nádraží, a lázeňskou část zvanou Slanica, vedoucí od nádraží směrem horním.⁵⁷

Existují dvě varianty výkladu vzniku jména Luhačovice. První varianta představuje vznik názvu připojením koncovky – ovce k osobnímu jménu Luhač, což znamená ves lidí Luhačových. Druhou variantou je odvození od terénu v okolí Luhačovic – luhů.

Luhačovice mají svůj znak a vlajku. Znak Luhačovic je složen ze stříbrného štítu, ve kterém stojí na zeleném trávniku jabloň s plody přirozených barev. Jabloň je doprovázená vpravo modrým krojidlím a vlevo modrou radlicí. List vlajky tvoří tři svislé pruhy – modrý, bílý a modrý v poměru 1:3:1. Uprostřed bílého pruhu je jabloň z městského znaku vysoká šest sedmin šířky listu.⁵⁸ Poměr šířky k délce listu je 2:3.⁵⁹

---

⁵⁷ SOkA Zlín, AM Luhačovic, Pamětní kniha, s. 3.

⁵⁸ WIKIPEDIA.[online]. [cit. 2012-02-20]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:LUHAČOVICE-vlajka.png>

⁵⁹ Kolektiv autorů. *Lázně Luhačovice 1902-1926*. Luhačovice, 1927. ISBN nenalezeno.

3.2 Historie města do počátku 20. Století

První písemná zmínka o Luhačovicích pochází z roku 1412 v souvislosti se změnou vlastníka světlovského panství, kam ves náležela. Novým majitelem panství se stal Jaroslav ze Šternberka. Od roku 1440 je jako majitel světlovského panství uváděn Pankrác z Liptovského Svatého Mikuláše, který odtud ohrožoval okolní kraj. Proto od něho byly tyto hrady brzy odkoupeny. Hrad Světlov zanikl pravděpodobně až za bojů Jiřího z Poděbrad s Matyášem Korvínem, které zpusťošily vsi v okolí Luhačovic.

Historie Luhačovic byla až do roku 1590 spojena se světlovským panstvím. V roce 1590 odkoupil Luhačovice spolu s Ludkovicemi a Opatovicemi Vít Bartolodějský z Bartoloděje a staly se tak samostatným statkem a sídlem držitele statku. Statek byl později rozdělen mezi jeho syny Václava a Jana. Václav se stal držitelem panství Luhačovic. Později koupil i Ludkovice. Kupní smlouva byla uzavřena na tvrzi v Luhačovicích, což je první zmínka o Luhačovicích jako o sídle vrchnosti. Kvůli jeho účasti na stavovském povstání byl jeho majetek v roce 1621 podroben konfiskaci a prodán Maxmilianovi z Lichtensteina. Brzy poté Liechtenstein prodal nabité panství tehdejšímu majiteli světlovského panství Gabrielu Serényimu. Luhačovice tedy od roku 1629 patří do vlastnictví rod Serényiů, který výrazně ovlivňoval vývoj Luhačovic jako lázeňského místa.

Gabrielův synovec Ondřej položil základ lázním. Nechal se ovlivnit dílem brněnského loékaře Jana Ferdinanda Hertoda, který vydal své pojednání o léčivých vodách na Moravě. Ondřej Serényi nechal tedy upravit minerální prameny.

Serényiové nemohl plně rozvinout budování lázní, protože pozemky, na kterých se prameny vyskytovaly, jim nepatřily. K tomu, aby Serényiové mohli lázně rozvíjet podle svých představ, museli nejprve pozemky odkoupit, což se jim podařilo až v roce 1751.

Díky dalšímu vědeckému dílu o luhačovických léčebných vodách, vydanému v roce 1777 ve Vídni,⁶⁰ se zvýšil zájem o zdejší minerální vody. Tato zvýšená poptávka donutila tehdejšího majitele hraběte Vincence Serényiho k tomu, aby lázním věnoval ještě větší péči než dosud. Nechal proto nově upravit prameny Vincentku a Amandku, u pramenů dal postavit hostinec a tři dřevěné koupelny s kabinami. Dále nechal zřídít další ubytovací zařízení.

---

⁶⁰ Jednalo se o dílo prof. H. J. Cranze s názvem Gesundheitsbrunnen der österreichische Monarchie.

Stal se tak ve skutečnosti opravdovým zakladatelem luhačovického lázeňství. V jeho rozvoji pokračoval rovněž jeho syn Jan Nepomuk Serényi, za něhož byl postaven např. Janův dům. I nadále pokračoval výzkum pramenů, které přinášely nové poznatky o léčebných účincích zdejších pramenů.

Po Janovi se stal majitelem statku Otto Serényi, který se věnoval převážně politické kariéře a velkostatek zanedbával. V důsledku jeho politické kariéry se dostaly statek i lázně do vleklé finanční krize. Z toho vyplývá, že když zde byl značný počet hostů v lázních a poptávka byla stále vysoká, hrabě Serényi neuskutečňoval žádnou renovaci a jejich rozšíření.

Veškeré jeho jednání mělo za následek zanedbávání léčebných trendů a moderních léčebných způsobů a tím poklesl počet návštěvníků lázní v době devadesátých let 19. století.

3.3 Vývoj lázní a města ve dvacátém století

Jak již bylo řečeno v předešlé kapitole, díky laxnímu přístupu hraběte Otty Serényiho se dostaly lázně do finanční krize. Z toho důvodu lázně hrabě prodal. Novým majitelem se stala *Akciová společnost lázní Luhačovických* se sídlem v Brně.

Na zřízení akciové společnosti se velmi významně podílel MUDr. František Veselý, který je pokládán za zakladatele novodobých lázní v Luhačovicích.

Založení akciové společnosti přinesl stavební ruch nejen do Luhačovic, ale také do okolních vesnic. Výstavba vytvořila nová pracovní místa. Začalo se stavět v prostoru mezi lázněmi a obcí, od roku 1904 probíhala zástavba i v údolí a v katastru Pozlovic, kde vznikla vilová čtvrť, tzv. Pražská čtvrť. V roce 1901 došlo k vyměření železniční trati z Újezdce do Luhačovic. Se stavbou se začalo roku 1904. V roce 1905 se zahájil provoz na této trati. Trať se stala velmi významným prostředkem dopravy hostů do lázní.

V roce 1911 bylo registrováno 170 živností. Většina z nich sloužila lázním jako např. 3 čistírny prádla, 9 koncesí na dopravu osob a zavazadel, 3 fotografové, 12 hostinců a jeden hotel, pobočky knihkupectví a tiskárny z Uherského Brodu, 6 krejčích, 8 obuvníků, chemická laboratoř, modistka, obchod s cukrovinkami, 2 obchody s galanterním zbožím, 3 s lahůdkami, 2 s výšivkami a 2 se zlatým a stříbrným zbožím. Dále zde existovala palírna, 3 penzionáty, rytec skla, řezbář,

strojník, šukatér, 2 zahradníci, malá továrna na výrobu slivovice, borovičky a likérů firmy Jelínek.⁶¹

Významnou událostí v dějinách obce se stala návštěva prezidenta T. G. Masaryka, který navštívil lázně v červenci roku 1924. Jako nejznámějšího návštěvníka lázní může uvést hudebního skladatele Leoše Jánáčka, který si luhačovické lázně oblíbil a pravidelně navštěvoval v letech 1903-1928. Nechal se zdejším prostředím inspirovat natolik, že zde zkomponoval některá svá díla, například Glagolskou mši nebo Lišku Bystroušku.

Rok 1929 znamenal v celém světě počátek hospodářské krize, která se také projevila v lázních Luhačovice. Roky 1931, 1932 a 1933 byly pro zdejší lázně nejkrušnějšími léty, kdy značně poklesl počet domácích i zahraničních hostů. To znamenalo menší finanční příjmy a nemožnost dále lázně rozvíjet. Opětovné obnovení zvelebování lázní přinesl až rok 1934. V tomto roce byl dostavěn „Zápečův výstavní“ salon. V roce 1935 začala stavba Společenského domu, který sloužil jako středisko kultury v lázních a zároveň nový lázeňský dům pro hosty.

Velmi významnou událostí pro dějiny obce a lázní bylo obnovení československých porad.

Od roku 1908 až do začátku první světové války se v Luhačovicích každoročně konala setkání Čechů a Slováků, kterým šlo o vzájemnou pomoc v péči o pokrok obou národů.⁶² Na své náklady tehdy nechal Dr. Pavol Blaho postavit tzv. Slováckou (tehdy Slovenskou) budo. Ta se měla stát centrem Slováků v Luhačovicích. Později se také stala místem československých porad. Luhačovice byly vybrány hned z několika důvodů. Tím nejpodstatnějším byl fakt, že k budování lázní Luhačovic velkou měrou přispěli Slováci – architekt Dušan Jurkovič, správce lázní a inspektor Cyril Holuby a lékař Pavol Blaho. Druhým důvodem byla zeměpisná poloha lázní na moravsko-slovenském pomezí.

Poslední jednou z nejvýznamnějších předválečných událostí v dějinách Luhačovic bylo povýšení obce na město. První žádost, kterou obec o povýšení podala byla v roce 1929, ale teprve v dubnu 1935 doporučil Okresní úřad Uherský Brod toto

---

⁶¹ HUBÁČEK, F. a S. KUČEROVÁ. *Luhačovické porady*, in: KUČEROVÁ S. a kol. *Českoslovenství – součást evropanství. O vzájemnosti a svébytnosti střední Evropy*. Brno: Konvoj, s. 315-329. ISBN:80-85615-07-X.

⁶² HUBÁČEK, F. a S. KUČEROVÁ. *Luhačovické porady*, in: KUČEROVÁ S. a kol. *Českoslovenství – součást evropanství. O vzájemnosti a svébytnosti střední Evropy*. Brno: Konvoj, s. 325. ISBN:80-85615-07-X.

povýšení Ministerstvu vnitra. Povýšení Luhačovic na město provedla vláda Československé republiky 3. 7. 1936.⁶³

---

⁶³ Od roku 1691 je ve znaku obce ovocný strom, radlice a krojidlo jako odznak její samostatnosti. V symbolickém znaku mají Luhačovice studánku na úpatí luhačovických kopců.

4 MINERÁLNÍ PRAMENY A JEJICH VÝZNAM PRO MÍSTNÍ LÁZEŇSTVÍ

4.1 Charakteristika léčivých pramenů a jejich využití

Území luhačovicka leží v klimatickém pásu, který má příznivé podmínky pro tvorbu podzemních vod, které jsou označovány jako uhličitě prameny. Prameny na luhačovicku jsou silně mineralizované. Obsahují významný podíl aniontů HCO_3 a kationtů Na. Významná je také přítomnost jodu, bromu a lithia. V rámci určování pH řadíme tyto prameny mezi mírně kyselé (jejich hodnoty se pohybují v intervalu od 6,31 do 7,15).

Díky místním minerálním pramenům⁶⁴ se staly Luhačovice a okolí významným lázeňským místem. V současné době se v Luhačovicích nachází celkem 15 objevených minerálních pramenů. Jedná se o prameny hydrogenuhličitanochloridosodné kyselky, pouze jeden pramen je sirný. Těchto 15 pramenů můžeme rozdělit celkem do tří skupin:

- První skupinu představují prameny, které jsou využívány k pitné kúře a jsou veřejně bezplatně přístupné. Chuťově jsou luhačovické prameny považovány za slanější. Do této skupiny patří celkem pět luhačovických pramenů: Vincentka, Pramen MUDr. Františka Šťastného, Aloiska, Viola, Svatý Josef.
- Druhá skupina pramenů slouží pro balneologické⁶⁵ účely. Jedná se o následující prameny: Nový Jubilejní, Nová Čistírna, Nová Jankovka, Elektra.
- Do třetí skupiny luhačovických pramenů zařazujeme dalších šest místních pramenů, které slouží jako záložní zdroje a k léčebným účelům nejsou využívány. Jedná se o prameny Amandka, Jubilejní, Vladimír, Elektra 2, Stará Vincentka a BV 30.

---

⁶⁴ Minerální pramen představuje vyvěráání podzemní vody, respektive minerální vody. Za minerální můžeme považovat takovou vodu, která obsahuje v jednom litru nejméně 1 g rozpuštěných minerálních látek.

⁶⁵ Balneologie – z řeckého *baleaneion* = koupel; lékařský obor zabývající se léčebnými procedurami v lázeňství.

Luhačovice jako nejvýznamnější moravské lázeňské místo umožňují komplexní lázeňské služby, které představují sloučení léčebných procedur, odpočinku, uvolnění a zábavy. Jako léčebné procedury jsou zde využívány metody pitné kúry, která představuje pravidelné pití určitého množství minerální vody ve stanovené době. Další metodou je inhalace, která spočívá v dostávání minerální vody do dýchacího ústrojí. Mezi velmi užívané a oblíbené procedury patří také vodoléčebné procedury (uhličité koupele, perličkové koupele, přísadové koupele nebo skotské stříky) a lymfatické nebo podvodní masáže. Do Luhačovic míří lidé kvůli léčbě zdravotních obtíží, jako jsou:

- Onemocnění dýchacího ústrojí (astma, alergická onemocnění dýchacích cest, chronická bronchitida, poruch hlasu a chraptivost, pooperační stavy dýchacích cest, průduškové astma, fibróza plic).
- Nemoci trávicího ústrojí (poruchy trávení a nechutenství, klidové stadium vředové nemoci žaludku a dvanácterníku, stavy po operacích jícnu, žaludku a žlučníku).
- Nemoci z poruch látkové výměny (cukrovka, otylost).
- Poruchy pohybového aparátu (bolestivá onemocnění šlach, svalů, úponů, mimokloubní revmatismus, bolestivé syndromy páteře).
- Nemoci oběhového ústrojí.
- Onkologické nemoci (onkologické případy po ukončení léčby).⁶⁶

4.2 Nejvýznamnější luhačovické minerální prameny

Lázně Luhačovice vděčí za svůj vznik a rozvoj především zdejším minerálním pramenům. Tyto vody jsou považovány za jedny z nejúčinnějších v Evropě nejenom pro vysoký obsah minerálních látek, ale také pro vynikající proplynění. V lázních je využíváno celkem sedmnáct hydrogen-uhličitano-chlorido-sodných kyselek a jeden pramen sirný. Minerální prameny obsahují sodík, draslík, vápník, hořčík, železo, mangan, měď, stroncium, hliník, jód, lithium, baryum, fluor, bór, berylium, stříbro, nikl, titan, zinek.

Vincentka

Nejznámějším pramenem luhačovicka je pramen Vincentka, který je také známý pod názvem Hlavní pramen. Současný název Vincentka byl prameni dán

---

⁶⁶ LUHAČOVICE. [online]. [cit. 2012-02-20]. Dostupné z: <http://www.LUHAČOVICE.cz/page/1333.lazne-LUHAČOVICE>

po majiteli hraběti Vincenci Serényiho, který vlastnil luhačovické panství a zasloužil se o rozvoj lázní. Na povrch vyvěrá v severozápadním podhůří Bílých Karpat a to z hloubky 50,2 metrů. Původně byl nad pramenem vystavěn pavilon ve tvaru kaple. Nyní pramen vyvěrá v hale, kam byl po mnoha úpravách a vybudování nové kolonády v roce 1947 umístěn. Zde je veřejně přístupná minerální voda jako studená nebo ohřívána. Vincentka slouží k pitné, ale také inhalační léčbě.

Obrázek 3: Minerální pramen Vincentka

Zdroj⁶⁷

Aloiska

Pramen Aloiska patří mezi nejstarší minerální prameny. Byl znám již před rokem 1770 a od dvacátých let 19. století se začal používat k pitné kúře. Je znám také pod názvy Lesní pramen nebo Pramen v hoře. Vývěr pramene můžeme najít v parku nad Bílou čtvrtí. Aloiska vystupuje na povrch přibližně o 30 metrů výše oproti ostatním pramenům. Zpočátku se jednalo pouze o studánku, později o kamennou jímku. V letech 1929-1930 došlo ke zrušení starého pramene v důsledku klesání jeho vydatnosti. Současně v této době došlo k vytvoření současného pramene Aloiska v hloubce 14,4 metrů. Pramen je využíván pro léčebné inhalační a pitné kúry při onemocnění zažívacích orgánů.

---

⁶⁷ LUHAČOVICE. Prameny přístupné z kašny. [online]. [cit. 2012-02-20]. Dostupné z: <http://www.LUHAČOVICE.cz/1687-mineralni-prameny>

Obrázek 4: Pramen Aloiska

Zdroj⁶⁸

Ottovka

Původně pramen Ottovka vyvěral na pravém břehu řeky Horní Olšavy na úpatí hory Malé Kamenné. Název Ottovka získal pramen po hraběti Ottovi z rodu Serényiů. Pramen byl zachycen v roce 1905, když vyvěral z pukliny pískovce. Následně v letech 1929-1939 došlo k vybudování kruhového pavilonu s výtokovou kašnou, kde pramen Ottovka vyvěrá po celý rok. Autorem tohoto pavilonu je architekt Josef Skřivánek. Minerální voda z pramene se využívá pro pitnou kúru.

Obrázek 5: Pramen Ottovka

Zdroj⁶⁹

---

⁶⁸ LUHAČOVICE. Prameny přístupné z kašny. [online]. [cit. 2012-02-20]. Dostupné z: <http://www.LUHAČOVICE.cz/1687-mineralni-prameny>

⁶⁹ LUHAČOVICE. Prameny přístupné z kašny. [online]. [cit. 2012-02-20]. Dostupné z: <http://www.LUHAČOVICE.cz/1687-mineralni-prameny>

Elektra

Za nejkoncentrovanější minerální pramen je v Luhačovicích označován pramen Elektra. Původní místo vývěru tohoto pramene bylo v řečišti Horní Olšavy, kde původně stávala elektrárna. V současné době vyvěrá v blízkosti Domu kultury Elektra. Jelikož Elektra obsahuje vysoký obsah nerostů, byl tento pramen využíván pro výrobu zřídelní soli. Tato sůl se používala k domácím inhalacím. Když původně sloužil pramen pro veřejný odběr, v současné době není přístupný volně veřejnosti. Využívá se pouze pro pitnou kúru v hotelu Morava.

Gejzír (Pramen MUDr. Františka Šťastného)

Tento pramen je bezpochyby nejzajímavějším pramenem v lázních. Vyvěrá na povrch nedaleko Lázeňského divadla. Své pojmenování Gejzír získal na počátku 20. století. Je propojeno s prováděním zkušebního vrtu v rámci kopání nové studny Janovky. Při tomto zkušebním vrtu došlo nečekaně v hloubce 39 metrů k neočekávané erupci minerální vody na povrch. V pozdější době však došlo k výraznému zmenšení vydatnosti pramene, proto byl pramen ukončen a v rámci regulace opět vyveden pod novým názvem Pramen MUDr. Františka Šťastného. Doktor František Šťastný pocházel z Luhačovic a byl za druhé světové války umučen nacisty za ošetřování raněných partyzánů. Pramen se v současné době využívá k pitné léčebné kúře.

Pramen sv. Josefa

Pramen sv. Josefa V roce 1994 byl původně zamýšlen jako zkušební vrt do hloubky 500 m. Při dosažení hloubky 173 m došlo k erupci proplyněné vody a tím k ohrožení prameniště minerálních vod. To zabránilo dalšímu pokračování prací. Po šesti letech - v roce 2000 byl vrt dobudován a přeměněn na čerpací objekt pro využití k uhličitým koupelím a k pitné léčbě v Sanatoriu Miramare. Pramen vyvěrá v blízkosti nového kostela, kde slouží u kašny i pro veřejnost. Určená kvóta využití je 30 l/min.

5 POTENCIÁL ZKOUMANÉHO ÚZEMÍ PRO CESTOVNÍ RUCH

5.1 Zhodnocení regionu z pohledu cestovního ruchu

Faktorů, které ovlivňují cestovní ruch a možnosti jeho rozvoje je celá řada. Proto je na místě rozřazení těchto faktorů respektive podmínek nebo předpokladů do určitých kategorií.

Lokalizační předpoklady vytváří určitou základnu pro cestovní ruch a ve většině případů rozhodují o funkčním využití konkrétní oblasti. Základnu zde myslíme určité možnosti, které mohou být využity pro cestovní ruch prostřednictvím selektivních a realizačních předpokladů respektive podmínek.

U každé turistické lokality je velmi důležité, aby se vryla do myslí potencionálních návštěvníků co nejpozitivněji. Tento fakt je totiž jeden z nejdůležitějších pro dlouhodobý vývoj cestovního ruchu a služeb s ním spojených v dané oblasti. Pozitivní image se vytváří velmi dlouho a je třeba o jeho kvalitu průběžně pečovat. Povědomí o oblasti Luhačovického Zálesí je provázáno se samotným městem Luhačovice a s lázeňstvím.

Daný region bych hodnotit ve dvou sférách, podle přírodních a kulturně-historických faktorů, které ovlivňují rozvoj oblasti.

5.2 Přírodní faktory

Území má členitý charakter. Z převážné části je kopcovitý, tvořený pahorkatinami a pohořími. V části kraje, v povodí Moravy, se táhne rovinatá úrodná oblast - Haná na Kroměřížsku a Slovácko na Uherskohradištsku. Velká část regionu patří do CHKO Bílé Karpaty. CHKO Bílé Karpaty patří mezi šest biosférických rezervací UNESCO v republice. V této oblasti se vyskytuje na sedm set rostlinných druhů, mezi nimiž vévodí vzácné orchideje - vstavače. Oblast leží v mírném podnebném pásu. Podstatným vlivem na klimatické poměry je také členění reliéfu. Geografická poloha Luhačovic přináší kladné i záporné stránky. Mezi kladné stránky

rozhodně patří umístění lázní v překrásné přírodě CHKO Bílé Karpaty. Zápornou stránkou je dopravní dostupnost této oblasti, která přináší méně turistů.⁷⁰

Luhačovická přehrada

Obrázek 6: Luhačovická přehrada

Zdroj⁷¹

Luhačovická přehrada je údolní nádrž na řece Štávnici. Představuje nejstarší přehradu na povodí řeky Moravy. Se stavbou nádrže se začalo v roce 1913 po povodních a poprvé byla napuštěna o sedmnáct let později, tedy v roce 1930. Výška hráze nádrže je přibližně 17 m a je založena na náplavových hlínách, na jílovitých břidlicích a pískovcích. Objem nádrže je necelé 3 mil. m³. Prvotním účelem hráze je ochrana před povodněmi. Postupem času se však přidružil i jiný význam. Jedná se o rekreační využití představováno provozováním vodních sportů, rybařením a koupáním. V současné době je nádrž vypuštěná a dokončují se těžební práce. K opětovnému naplnění nádrže by mělo dojít v roce 2012.⁷²

---

⁷⁰ BUCHAROVÍČ, S. a WIESER, S. *Encyklopedie lázní a léčivých pramenů v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Libri, 2001. ISBN 80-7277-049-7.

⁷¹ VD LUHAČOVICE. [online]. [cit. 2012-02-16]. Dostupné z: <http://www.pmo.cz/cz/galerie/vd-LUHAČOVICE>

⁷² VD LUHAČOVICE. [online]. [cit. 2012-02-16]. Dostupné z: <http://www.pmo.cz/cz/galerie/vd-LUHAČOVICE>

Obětová

Své tajemné jméno dostala 511 m vysoká hora podle obětí, které zde přinášeli staří Slované svým pohanským bohům. Zdejší hora je lákala, protože mysleli, že vysoké hory jsou sídlem bohů.

Komonec

Hora Komonec je se svými 672 m nejvyšším vrcholem střední části vizovických vrchů. Název Komonec je údajně odvozen od vesnice Komňa, ze které se sem utíkali schovávat obyvatelé před nájezdy Turků. Těsně pod vrcholem se nachází vysílač. Při cestě na vrchol si můžete odpočinout v dřevěném přístřešku, u kterého se spojuje několik turistických tras.⁷³

5.3 Kulturně-historické faktory

Velkým kladem je lázeňství, které není tolik ovlivňováno sezónními výkyvy v průběhu roku. Lázně sice mají svoji hlavní sezónu v létě, ale návštěvníci přicházejí také po celý zbytek roku i po zbytek roku. Lázně nabízejí své služby po celý rok. K tomu faktu se pokouší přizpůsobit i ostatní podnikatelé v kraji a upravují své nabídky i pro zimní období (př. cyklotrasy se dají využívat také v zimním období pro procházky v rámci poznávacích tras).

Luhačovice nemají na Moravě velkého konkurenta v oblasti lázeňství. Dokonce můžeme tvrdit, že zde nemají v současné době žádného konkurenta v této oblasti. Svou konkurenci ovšem mají v rámci celé České republiky: v západočeských lázních, které díky své poloze a blízkosti hranic a Prahy strhávají na sebe velkou pozornost. Dalším velkým konkurentem, zvláště v zimním období, jsou okolní horské oblasti: Beskydy, částečně i Českomoravská vrchovina, oblast slovenských Tater, Malé a Velké Fatry. V letním období turisté míří spíše do Prahy, na jich Čech a velká část domácích turistů dává přednost evropským přímořským letoviskům.

Luhačovicko má velký potenciál, když si odmyslíme lázně. Může nabídnout mnoho z přírody, z kulturně-historické oblasti, z architektury a z regionální kultury.

---

⁷³ VD LUHAČOVICE. [online]. [cit. 2012-02-16]. Dostupné z: <http://www.pmo.cz/cz/galerie/vd-LUHAČOVICE>

Velkým přínosem je také příhraniční umístění (se Slovenskem), které může nabídnout do budoucnosti mnoho z příhraniční kultury a historie.

Město Luhačovice má z celého zkoumaného regionu jednu z nejlépe vybudovaných turistických infrastruktur, především pak v nabídce ubytovacích kapacit a lázeňských služeb. Pokouší se vybudovat konkurenceschopnější produkty v oblasti služeb (cykloturistika, sportovní aktivity, aktivity u vody). Pro lepší konkurenceschopnost bude velmi důležité, aby se v tomto kraji rozšířily hotely vyšších tříd (4* a více) a střediska zaměřující se na rodiny s dětmi.

5.3.1 Zříceniny v okolí Luhačovic

Starý Světlov

Už ve 14. století stával v lesích nad obcí Podhradí slavný hrad Světlov. Býval to jeden z nejrozsáhlejších hradů svého typu na Moravě. První zmínka o hradu pochází z roku 1275 a je v ní zmíněn pán Heřman ze Světlova. Roku 1447 obsadil hrad loupeživý uherský rytíř Pankrác. Hrad se tak stal sídlem loupežníků, kteří odtud podnikali své výpravy do okolí. Ve druhé polovině 15. století byl hrad zbořen. Někteří historikové se domnívají, že tak bylo učiněno proto, aby zde dále nesídlili loupeživí rytíři. Druhá skupina historiků se přiklání k názoru, že hrad byl zbořen za válek Jiřího z Poděbrad a Matyáše Korvína. Dnes můžeme v místě Starého Světlova vidět příkopy, valy a zbytky zdiva.

Rýsov, Čertův kámen

Původně dřevěný hrad z poloviny 13. Století, který však zanikl již během česko-uherských válek a v 15. století je připomínán jako pustý. Přímo v prostorách bývalého hradu se nachází Čertův kámen. Jedná se o přírodní památku, kterou tvoří skalní útvar v lese nedaleko obce Provodov. Podle vysekaných otvorů pro usazení trámů je zřejmé, že kámen býval dříve součástí hradu Rýsov.⁷⁴

---

⁷⁴ LUHAČOVICE. [online]. [cit. 2012-01-12]. Dostupné z: <http://www.LUHAČOVICE.cz/1707-architektura>

5.3.2 Ostatní zajímavosti a lákadla Luhačovického Zálesí

Jezírko lásky

Jezírko lásky nechal postavit hrabě Serenyi jako zásobárnu vody pro lesní zvěř. Přání paní hraběnky bylo, aby lidé, kteří se zde setkávají, si navzájem přáli štěstí. K jezírku se také vztahuje spousta příběhů a legend. Podle jedné mají například milenci, kteří chtějí zpečetit svou lásku, smočit v jezírku levý ukazováček.

Studánka Sojsínka

Studánka stojí nedaleko hradu Starý Světlov v rokli. Váže se k ní pověst o hraběti a hraběnci ze Starého Světlova a jejich přání, aby se jejich dcera vdala. Krásná komtesa ale ani za nic nechtěla. Měla totiž jedno velké trápení, byla náměsíčná. Každou noc ji měsíční svit vyvedl na hradby. Nikdo na ni nesměl zavolat, aby se neprobudila a nepadla. Jedné noci šel kolem hradu mladý uhlíř a uviděl postavu, jak tančí na hradbách v noční košili. Zavolal na ni, ať si dává pozor, že je na samém kraji, aby nepadla. V tom okamžiku se komtesa probudila a spadla. Naštěstí se zachytila za noční košili v křovisku nad hradním příkopem. Uhlíř se hned začal prosekávat křovím. Polomrtvou komtesu vzal do náruče a odnesl ji k hradu. Komtesa otevřela oči a poděkovala za záchranu života. Uhlíř namítl, že jeho vinou teď mohla být mrtvá, protože kdyby na ni nezavolal, tak by nepadla. Komtesa se však usmála a odpověděla, že jinak by se nepoznali. Oba se do sebe v tu ránu zamilovali. Ale rodiče komtesy nechtěli o takovém ženichovi ani slyšet. Od toho dne se komtesa začala po nocích scházet s uhlířem. Po nějaké době se komtesa svěřila matce. Ta na ni ovšem zakřičela: „Nech být uhlířa, ty hlupá sojko!“ V té chvíli se komtesa proměnila v sojku a vyletěla oknem do hor. Tam ji na starém dubu uviděl myslivec a zastřelil ji. Mrtvá sojka spadla zrovna do studánky pod dubem. Podle toho se studánce říká Sojsínka.

Turecký kříž

Tento 66 cm vysoký kříž je památkou na turecké války. Nachází se asi 250 m od obce Podhradí na tzv. Máčalově humně. Pochází z roku 1663 a dal je zde postavit své milé Kateřině Zvarové, zabitě Tatary, její ženich.

Provodov

Jedná se o poutní kostel zasvěcený Panně Marii Sněžné, u kterého se nachází pramen uzdravující vody. První uzdravená byla mlynářka z Provodova, která ztrácela zrak. Ve snu ji vyzval bělovlasý stařeček, aby s ním šla na Maleniska. Několik kroků od veliké lípy strčil do země hůl a pravil: „Zde je voda, která bude uzdravovat nemocné na těle i duši.“⁷⁵ Ráno šla na místo, které viděla ve snu a skutečně tam byla voda. Umyla si oči a začala lépe vidět. Zázračných uzdravení pomalu přibývalo. Na Provodově můžeme také vidět obraz Matky boží kojící z roku 1710, který je jedinečný ve střední Evropě. Kapli nechal postavit Wolfgang Sereyi jako poděkování za zázračné uzdravení. Nejdříve byla kaplička dřevěná, později zděná s oltářem. Posvěcená byla 5. srpna 1935. Od té doby se stala cílem mnohých poutníků. Nynější podobu malého poutního kostelíka v barokním slohu získala v roce 1750.

Muzeum luhačovického Zálesí

Expozice Znamé i neznámé Luhačovice, umístěná v nových prostorách kulturního domu Elektra, je expozicí životního stylu, která v sobě spojuje tři pohledy na Luhačovice počátku 20. století. Představuje návštěvníkovi Luhačovice jako centrum tradičního národopisného regionu, který nazýváme luhačovické Zálesí, jako místo s výskytem léčivých vod a rozvíjejícím se lázeňstvím a za třetí jako specifickou městskou část, vyrůstající mezi vesnicí a lázněmi. Muzeum prostřednictvím nové expozice zveřejňuje jak hodnotnou národopisnou sbírku luhačovické muzejní společnosti z dvacátých let 20. století, tak sběry z posledních let, zaměřené na dokumentaci luhačovického lázeňství a historie obce.

Stavby Dušana Jurkoviče

Jurkovičovy stavby se nacházejí převážně v lázeňské části Luhačovic v blízkosti náměstí 28. října.

Slovenský architekt Dušan Jurkovič (1898-1947) se po studiích intenzivně zabýval dřevěnou srubovou architekturou Valašska. Po prvních zakázkách na turistické stavby ve volné krajině (rozhledna na vrchu Brňov – 1896) přišly stavby na Pustevnách

---

⁷⁵ LUHAČOVICE. [online]. [cit. 2012-01-12]. Dostupné z: <http://www.LUHAČOVICE.cz/1707-architektura>

(Maměnka, Libušín, zvonice, orientační tabule, tělocvična Sokola). Po realizaci těchto staveb získal nové objednávky, kvůli kterým odchází v roce 1899 do Brna, kde zapadl do tamějšího uměleckého prostředí a navázal kontakty s představiteli národnostně orientované kultury. V Brně pak získal zakázky na přestavbu lázní Luhačovice ve slovanském duchu. Projektováním jednotlivých staveb, ale i celkovým urbanistickým řešením lázní Luhačovice se Dušan Jurkovič zabýval v letech 1901-1914.

V roce 1902 uskutečnil Dušan Jurkovič přestavbu "Janova domu" a starších koupelen II. třídy, které spojil do jednoho celku a nastavil o další patro a podkrovní. Celou budovu opatřil vně i uvnitř pestrobarevnou malbou. Jurkovič zde dokázal zkombinovat různorodé materiály, například sušené hliněné cihly a moderní betonové pilíře. V roce 1947 získala stavba název Dům Dušana Jurkoviče.

Také při úpravě budovy vodoléčby dokázal využít stávající kamenné přízemí a poschodí ze sušených cihel. Z roku 1902 pochází i jeho adaptace bývalého kuchyňského domu na obytnou vilku nazvanou Chaloupka. Zděné přízemí architekt zkombinoval se srubovou dřevěnou nadstavbou s balkóny. Střecha se zalomenými vikýři a štíty podobně jako Jurkovičův dům silně rozvíjí prvky karpatské architektury.

V roce 1903 postavil novostavbu vily Jestřabí. Volně stojící vilka, která má ráz bloku s příčně rozvinutými křídly po stranách, je komponovaná téměř symetricky.

V blízkosti budovy vodoléčby pak v témže roce vznikl komplex Slunečních lázní se vstupní budovou a šatnovými kabinami s bílými plachtovými závěsy umístěnými po stranách bazénu.

Hudební pavilon pochází rovněž z roku 1903. Původně byl navržen pro lázeňský orchestr a umístěn na Lázeňském náměstí u Janova domu, nyní stojí poblíž vily Jestřabí.

Vila Vlastimila byla jednou z prvních staveb, která dala impuls k výstavbě Pražské čtvrti. Jurkovič ji postavil pro maséra F. Pospíšila. V Jurkovičově tvorbě znamenala Vlastimila miniaturní model k postavení jeho vlastní vily v Brně-Žabovřeskách. V roce 1904-1905 ve Vlastimile promýšlel svou operu "Osud" Leoš Janáček.

V Pražské čtvrti, vedle Vlastimily, stojí i vila Valaška, postavená rovněž podle návrhu D. Jurkoviče. Slovácká buda vznikla podle návrhů z roku 1906. V roce 1911 vypracoval Jurkovič návrh na její rozšíření.

Ve Slovácké búdě se scházeli čeští a slovenští žurnalisté, spisovatelé i politici. Koncem roku 2002 Slováckou budo zničil požár.

Vodoléčebný ústav vznikl v roce 1902 přestavbou z Jestřabského mlýna, při které ovšem Jurkovič nezasahoval hlouběji do podstaty existující stavby (s kamenným přízemím a poschodím ze sušených cihel), poschodí však zvedl hrázděnou nadstavbou a budovu sjednotil střechou.

Dušan Jurkovič vypracoval pro Luhačovice projekty několika dalších budov, ale ty buď nebyly realizovány, nebo byly v různých dobách přestavěny.⁷⁶

Trnková stezka

Na počátku byla švestka, na Valašsku trnka. Nejenže z ní vzniká valašský penicilin, ale stojí i za Trnkovou stezkou, stezkou, která baví, doprovází po těch nejzajímavějších místech, prostě s ní se dá objevt vše, co bychom měli vidět, vědět, zažít, zkusit, ochutnat, cítit... o švestkách. Prostě tam, kde hora Klášťov zamyká každý večer slunce na 2 zámky do temné noci, tam, kde prameny Luhačovic zázračnou silou uzdravují, no prostě tam, kde se u Jelínka pálí ta nejlepší slivovice na světě.

Areál staveb z Luhačovického Zálesí

Luhačovické Zálesí tvořilo v minulosti svébytný etnografický region, k němuž patřilo dvacet sedm obcí, rozkládajících se v okolí známých moravských lázní Luhačovic. První zmínku o Zálesí nacházíme již na Komenského mapě Moravy ze 17. století. Tehdejší územní rozsah byl značně větší a zasahoval až ke Vsetínu, jehož obyvatelé byli počítáni mezi Zálešáky. Později se jeho rozsah zmenšil a to především ve prospěch Valaška, Slovácka a částečně i Hané.⁷⁷

Realizované stavby

C1 - stodola z usedlosti Vojtěcha Juráka z Doubrav

C2 - stodola z usedlosti Josefa Lysoňka z Doubrav

C3 - seník z usedlosti Josefa Lysoňka z Doubrav

C4 - sušárna Antonína Minaříka z Doubrav

C5 - sušárna Josefa Chmely z Velkého Ořechova

---

⁷⁶ LUHAČOVICE. [online]. [cit. 2012-01-12]. Dostupné z: <http://www.LUHAČOVICE.cz/1707-architektura>

⁷⁷ LUHAČOVICE. [online]. [cit. 2012-01-12]. Dostupné z: <http://www.LUHAČOVICE.cz/1707-architektura>

- C6 - selská usedlost Antonína Mališky z Provodova
- C7 - selská usedlost Anny Marákové z Doubrav
- C13 - patrová roubená komora z usedlosti . 14 z Pozlovic
- C14 - selská usedlost Aloise Bětíka z Podhradí
- C15 - sušárna Aloise Maráška z Hřivínova Újezda

5.3.3 Vybrané obce a města Luhačovického Zálesí

Obec Pozlovice

Pozlovice leží přibližně 2 km od města Luhačovice v nadmořské výšce 302 m. Patří do Chráněné krajinné oblasti Bílé Karpaty. Název obce je odvozen pravděpodobně od slova „pozel“, jehož význam je „zlý.“ Odtud tedy název obce – ves lidí Pozlových. Největší historickou památkou je kostel svatého Martina z roku 1642, který nechal vystavět tehdejší majitel panství hrabě Serényi. V roce 2001 byly Pozlovice zařazeny na seznam lázeňských míst.

Obec Sehradice

Sehradice je obec rozkládající se v údolí řeky Horní Olšava. Název je poprvé uveden v písemné památce z roku 1261 v přídomku majitelů hradu Sehradice (nebo také později Engelsberk, Sehrad). Jednalo se o stížnost vizovického opata na loupeživé bratry (Ješka a Staška ze Shradic), kteří vlastnili a sídlili na již zmiňovaném hradu. Hrad nechal vystavět Helembert de Turri na základě listiny vydané olomouckým biskupem Brunem ze Schaumburka. Tím se stal jeho leníkem. Do počátku 16. Století se vystřídal ve vlastnictví hradu a příslušného panství několik majitelů, kteří se pokoušeli hrad zvelebovat. Po polovici 16. Století je však hrad již uváděn jako opuštěný a od té doby chátral. Dnes je z hradu zachováno jen část zdiva, navršené valy a příkopy.

5.3.4 Luhačovice a jejich památky

Lázeňské město je cílem velkého počtu turistů. Luhačovice kromě lázeňského vyžití mohou nabídnout i kulturně-historické památky, včetně Jurkovičových staveb (viz

podkapitola Jurkovičův odkaz). Jedním z takovýchto lákadel je místní Augustiniánský dům, který byl postaven v letech 1902-1904 (architekt Vladimír Fischer). Augustiniánský dům představuje spojení novorenesančního stylu a novogotickým. Mezi nejznámější hosty patří hudební skladatel Janáček.

Další zajímavostí jsou mohyly v lese Obora. Jedná se o mohyl kruhového půdorysu objevené v letech postupně 1921-1922 a dokazují osídlení této oblasti v 8.-9. století.

Jurkovičův odkaz

Jedinečné přírodní prostředí Luhačovic inspirovalo architekta Dušana Jurkoviče k vytvoření zcela unikátního souboru staveb ve stylu lidové secese⁷⁸. Svým působením zde ovlivnil vzhled jednotlivých budov i celý urbanismus luhačovických lázní. Jurkovič zde uskutečnil mnoho svých projektů. I přesto zůstalo mnoho jeho projektů a záměrů na přestavbu a úpravu Luhačovic neuskutečněných (např. návrh na kavárnu Adolfa Polenky).

Jurkovičův dům

Původně se jednalo o tzv. Janův dům,⁷⁹ který v roce 1902 prošel přestavbou podle představy D. Jurkoviče. V rámci úprav zde vytvořil koupelny, kde se podávaly uhličité koupele. Současně s koupelnami, vytvořil Jurkovič několik pokojů pro hosty.

Na počátku dvacátého století byl tento komplex nazýván barevnou pohádkou (kvůli barevným malbám uvnitř). Je považován za nejkrásnější budovu nejkrásnější v Luhačovicích. Pojmenování po Jurkovičův dům získal v roce 1947.

---

⁷⁸ LUHAČOVICE. [online]. [cit. 2012-02-16]. Dostupné z: <http://www.LUHAČOVICE.cz/1707-architektura>

⁷⁹ Dům byl pojmenován po hraběti Janu Serenyim.

Obrázek 7: Jurkovičův dům

Zdroj⁸⁰

Chaloupka

Dalším dílem d. Jurkoviče, které ho připomíná a zcela odráží je stavba nazvaná Chaloupka. Tato stavba vznikla přestavbou Kuchyňského domu na obytnou vilu. Rekonstrukci provedl v roce 1902. Při rekonstrukci zde uplatnil svou znalost a zkušenost se spojením zděných budov s dřevěnými nástavbami.

Obrázek 8: Chaloupka

Zdroj⁸¹

---

⁸⁰ LUHAČOVICE. [online]. [cit. 2012-01-12]. Dostupné z: <http://www.LUHAČOVICE.cz/1707-architektura>

⁸¹ LUHAČOVICE. [online]. [cit. 2012-01-12]. Dostupné z: <http://www.LUHAČOVICE.cz/1707-architektura>

Jestřabí

Jestřabí představuje volně stojící vilku, která pochází z roku 1903. V současné době je zde lázeňský hotel se stylově zařízenými jednolůžkovými a dvoulůžkovými pokoji.

Hudební pavilon

Také hudební pavilon pochází z roku 1903 a dílem D. Jurkoviče. Jurkovič pavilon původně zamýšlel postavit pro lázeňský orchestr a umístil ho na Lázeňské náměstí. Později byl přemístěn k vile Jetřabí.

Obrázek 9: Hudební pavilon

Zdroj⁸²

Vodoléčebný ústav

Původně se jednalo o Jestřabský mlýn, který v roce 1909 Jurkovič přestavěl na Vodoléčebný ústav.

Sluneční lázně

Sluneční lázně vznikly v roce 1903 podle Jurkovičova plánu. Původně Dnes plovárna již neslouží svému účelu. Vstupní objekt a šatny jsou památkově chráněny,

---

⁸²LUHAČOVICE. [online]. [cit. 2012-01-12]. Dostupné z: <http://www.LUHAČOVICE.cz/1707-architektura>

v současné době je celý objekt zakonzervován a v letních měsících se konají prohlídky této unikátní stavby⁸³.

Vila Vlastimila

Jurkovič ji postavil v roce 1903 pro svého známého, maséra F. Pospíšila. Jurkovič byl touto stavbou tak uchvácen, že se jí nechal inspirovat k postavení vlastní vily v Brně-Žabovřeskách. Tuto vilu si velmi oblíbil Leoš Janáček při svých pobytech v Luhačovicích a inspirovala ho k napsání opery „Osud“ a „Zápisník zmizelého“.

Slovácká buda

Slovácká buda pochází z roku 1906 a je jednou z posledních prací Jurkoviče. Pobývali zde čeští a slovenští žurnalisté, spisovatelé i politici. V roce 2002 byla zničena požárem.

Mlékárna

Byla postavena v1902. Patří ke stavbám, u kterých se mísí kamenná podezdívka a dřevěná konstrukce. Původní Jurkovičova Mlékárna byla v roce 19026 nahrazena Guthovou mlékárnou.

Původní dřevěný Inhalační pavilon

Původní dřevěný inhalační pavilon byl postaven okolo roku 1903. Avšak již v letech 1922- 1923 byla stavba nahrazena novým inhalatoriem s kloktárnami, inhalačními sály a s pneumatickými komorami podle architekta Skřivánka.⁸⁴

5.4 Cyklotrasy

Cyklotrasa Obora

---

⁸³ LUHAČOVICE. [online]. [cit. 2012-01-12]. Dostupné z: <http://www.LUHAČOVICE.cz/1707-architektura>

⁸⁴ LUHAČOVICE. [online]. [cit. 2012-01-12]. Dostupné z: <http://www.LUHAČOVICE.cz/1707-architektura>

Tato cyklotrasa byla přizpůsobena pro cyklisty začátečníky a rodiny s dětmi. Cyklotrasa začíná v centru města Pozlovice. Trasa vede po pravém břehu řeky Šťavnice. Zajímavostmi na této trase jsou již zmiňované slovanské mohyly. Dalším lákadlem cyklotrasy je tzv. Jezírko lásky. Celková délka trasy je přibližně 8 km.

Malý lázeňský okruh

Délka trasy: 22 km

Obtížnost: trasa vede po zpevněných cestách, střední obtížnost

Značení: modrá

Trasa Malého lázeňského okruhu začíná opět v Pozlovicích u hotelu Vega. Na trase můžeme najít kostel sv. Martina z roku 1642. Dále trasa vede kolem další zajímavosti tohoto regionu, a to kolem luhačovické přehrady, která se objíždí zleva. Velkou výhodou trasy je areál kempu a koupaliště Duha. Výhodné je to zvláště pro rodiny s dětmi. Koupaliště může nabídnout tobogány a jiné atrakce. Další, rozhodně velmi zajímavou částí cyklotrasy, je Jurkovičova alej, kterou cyklotrasa vede až na začátek lázeňské kolonády. Velkým záporem bych zde viděl skutečnost, že cyklista musí na konci aleje slézt z kola, protože je zakázán vjezd na kolonádu. Pokud se chce návštěvník kochat krásami kolonády, musí využít vedlejších cest, aby se na ní dostal. Pokud se turista rozhodne pokračovat v jízdě až na konec města, narazí zde na novou cyklotrasu, která vede až do Biskupic. Zajímavosti po trase:

- kostel sv. Martina,
- Luhačovická přehrada a Koupaliště Duha Pozlovice,
- Jurkovičova alej,
- lázeňská kolonáda.

Velký lázeňský okruh

Délka trasy: 37 km

Obtížnost: trasa vede částečně po zpevněných i nezpevněných cestách

Značení: červená

Stejně jako u malého lázeňského okruhu, i tento okruh začíná u hotelu Vega v Pozlovicích. Odtud vede zpevněná cyklotrasa kolem chaloupek na Pasekách

a kolem pomníku U Zabitého a vede až k Luhačovické přehradě. Odtud vede asfaltová cyklotrasa až do místa Nevšová, kde se trasa napojuje na louku, kterou pokračuje až k Petrůvce – nejvýše položené obci v Luhačovském Zálesí. Dále pokračuje po zpevněné lesní komunikaci směrem na Ještí a pak příjemnou a hravou terénní vsuvkou až na asfaltovou hlavní komunikaci. Odtud vede prudký sjez dolů až k bývalému letišti v Biskupicích. Odtud kopíruje trasu Malého lázeňského okruhu až do Řetechova.

Zajímavosti po trase:

- Luhačovická přehrada,
- panoramatické výhledy z obce Petrůvka,
- zřícenina hradu Starý Světlov,
- panoramatické výhledy z Řetechova.

Komonecké stezky – Kolem kolem Komonce

Délka trasy: 12 km

Obtížnost: trasa vede pouze po nezpevněných cestách, vysoká obtížnost

Značení: červená, modrá

Komonecké stezky vytvářejí síť atraktivních bajkových stezek v okolí nejvyššího vrcholu regionu – Komonce. Základ stezek tvoří hlavní obousměrný okruh. Rychlé sjezdy zde střídají prudké výjezdy. Zajímavosti po trase:

- poutní místo Malenisko,
- křížová cesta,
- vrchol Komonce,
- přírodní singltreky.

Jižní toulky Luhačovským Zálesím

Délka trasy: 26 km

Obtížnost: trasa vede částečně po zpevněných i nezpevněných cestách, těžší obtížnost

Značení: trasa není značena

Tato trasa oproti předešlým začíná v centru Luhačovic. Vede od Masarykovy ulice směrem na Uherský Brod. Před luhačovickým zámekem odbočuje trasa doleva a

vede kolem luhačovického hřbitova. Zde je pochována Betty Smetanová, druhá manželka Bedřicha Smetany. Trasa dále pokračuje směrem ke Kladné Žilině a směrem ke Slavičínu. Toto město je charakteristické množstvím památek a barokním zámek, který pochází z roku 1750. Další zastávkou na cyklotrase je tzv. Pivečkův lesopark. Odtud pokračuje trasa do údolí potoka Petrůvky a opět směrem k Luhačovické přehradě. Zajímavosti po trase:

- centrum Luhačovic,
- město Slavičín,
- Pivečkův lesopark,
- Luhačovická přehrada a Koupaliště Duha Pozlovice.

Severní toulky Luhačovským Zálesím

Délka trasy: 48 km

Obtížnost: trasa vede částečně po zpevněných i nezpevněných cestách.

Značení: trasa není značena.

Trasa vede z Luhačovic přes obec Kaňovice až k Dobrkovicím. Zde turistu rozhodně zaujme zachovalá dřevěná zvonička v centru z roku 1832. Odtud vede trasa přes údolí Částkovského potoka do vesničky Kelníky. Z obce pokračuje polní stezce přes Paseky až k Doubí, kde se napojuje na komunikaci do Doubrav, kde se nachází zcela nová kaple z roku 2010. Z Doubrav pokračuje z Luhačovic přes obec Kaňovice až k Dobrkovicím. Zde turistu rozhodně zaujme zachovalá dřevěná zvonička v centru z roku 1832. Odtud vede trasa přes údolí Částkovského potoka do vesničky Kelníky. Z obce pokračuje polní stezce přes Paseky až k Doubí, kde se napojuje na komunikaci do Doubrav, kde se nachází zcela nová kaple z roku 2010. Z Doubrav pokračuje po hlavní cestě směrem do Provodova. Nedaleko Provodova, po cyklotrase, se tyčí zřícenina hradu Rýsov, ke kterému se váže několik lidových zkazek a povídaček. Odtud cyklotrasa klesá podél vodní nádrže až do Ludkovic a Pozlovice, kde se napojuje na cyklotrasu Obora. Zajímavosti po trase:

- kostel sv. Václava ve Velkém Ořechově,
- Provodovské Paseky,
- poutní místo Malenisko s kostelem Panny Marie Sněžné.⁸⁵

---

⁸⁵ KAŠPAR, A. *Luhačovice průvodce po lázních a jejich okolí*. Luhačovice: MNV a ředitelství lázní, 1974. ISBN 80-210-4155-2.

6 SWOT ANALÝZA POTENCIÁLU ÚZEMÍ

SWOT analýza nám pomáhá určit cíle daných oblastí. Určení silných a slabých stránek je zaměřeno především na vnitřní faktory regionu. Tyto faktory mají pozitivní nebo negativní dopad na možnost regionálního rozvoje v dané oblasti.

6.1 SWOT analýza

Silné stránky

- Hlavní lázeňské centrum na Moravě s dlouholetou tradicí lázeňství.
- Město Luhačovice má z pohledu sezónní konkurence velmi dobrou pozici díky svému hlavnímu produktu „lázeňství.“
- Marketingová značka „Lázně Luhačovice“ má velmi dobré postavení v rámci domácího cestovního ruchu.
- Podle průzkumu téměř 65% všech návštěvníků přijíždí do lázní na léčení a rehabilitace.
- Vysoká koncentrace služeb pro návštěvníky (ubytovací kapacity, gastronomie, noční a zábavní podniky, obchody, doprovodné služby).
- Nová Městská plovárna pro celoroční využití.
- Město Luhačovice plní roli samostatného turistického cíle.
- Tato oblast má obrovský potenciál pro další rozvoj služeb a produktů v rámci cestovního ruchu.
- Vysoká koncentrace ubytovacích zařízení, největší ubytovací kapacita v rámci celého regionu.

Slabé stránky

- Problém s dopravní dostupností města (odlehlost lokality v rámci regionu i ČR).
- Malá nabídka sportovního a společenského vyžití v zimním období.
- Malá nabídka atrakcí pro děti a rodiny s dětmi.
- Absence větší nabídky hotelů třídy ****, zejména pro potřeby firemní a kongresové turistiky.

- Zapsání lázeňského středů do Seznamu UNESCO (zaslána příslušná dokumentace a žádost).
- Současný trendem lázeňského cestovního ruchu jsou především komerční pobyty.
- Poptávka po tzv. wellness službách, a to nejen v lázeňských zařízeních a hotelech.
- Velkého významu v současnosti nabývá kongresový a incentivní cestovní ruch.

Příležitosti

- Zapsání lázeňského středů do Seznamu UNESCO (zaslána příslušná dokumentace a žádost).
- Zajímavým cílovým trhem subjektů cestovního ruchu se stávají ekonomicky zabezpečení lidé vyššího věku. Je však třeba více než u jiných segmentů dbát na specifika této cílové skupiny vztahující se k jejich věku a zdravotnímu stavu a přizpůsobit jim nabízené služby – v oblasti ubytovacích služeb je to zejména vysoký komfort ubytování. Senioři tak v budoucnu budou upřednostňovat ubytování v hotelech třídy 4* a 5*.
- Současný trendem lázeňského cestovního ruchu jsou především komerční pobyty a poptávka po tzv. wellness službách, a to nejen v lázeňských zařízeních a hotelech.
- Velkého významu v současnosti nabývá kongresový a incentivní cestovní ruch.
- Lidé se dožívají stále vyššího věku, zejména ve vyspělých zemích mají senioři vedle volného času také dostatek finančních prostředků a díky zdravému životnímu stylu často i výbornou kondici – poptávka zkušenějších turistů-seniorů roste rychleji než poptávka v cestovním ruchu obecně (v rámci marketingových aktivit by ovšem měl být důraz kladen méně na věk a více na pohodlí).
- Významným segmentem jsou i nadále mladí lidé – jejich příjmy stále rostou, zvyšuje se věk zakládání rodiny i počet jednočlenných domácností; příjmy mladé generace se zvyšují i na „nových“ mimoevropských trzích, kde tito lidé tvoří významný podíl populace.
- Průměrný počet osob v domácnosti dále klesá, což s sebou přináší vyšší disponibilní příjmy a kupní sílu na osobu.
- Rostoucí poptávka po vzdálenějších destinacích, ale částečně i po kratších pobytech (prodloužené víkendy).

- Zdrojovými zeměmi budoucnosti jsou mimo jiné Čína, Indie, Rusko a Brazílie – zatímco v nadcházejících letech přijedou z těchto zemí zejména příslušníci starších věkových skupin, v delším výhledu nabude na významu mladší generace.
- Uvědomování si významu zdraví bude v budoucnosti neustále narůstat. Tento faktor nebude sice ovlivňovat objem poptávky, bude ale zcela určitě ovlivňovat rozhodovací proces ve vztahu k destinaci a chování během pobytu v zahraničí. Turisté se budou stále častěji vyhýbat destinacím, které jsou chápány jako méně zdravé, poptávka po pouze letních dovolených bude klesat. Poroste popularita aktivní dovolené a rovněž poptávka po všech aktivitách s ní spojených, poroste poptávka po wellness pobytech, lázeňských pobytech a fitness centrech.

Hrozby

- Preference chování lidí a s nimi i nabídka služeb a produktů cestovního ruchu se neustále vyvíjejí. Zatímco dříve nabídka určovala poptávku, dnes je tomu právě naopak.
- Stále větší nasycení trhu, rostoucí zájem spotřebitelů o sebe sama, vyšší disponibilní příjmy a rostoucí fond volného času ovlivňují úspěšnost dodavatelů služeb cestovního ruchu. Konkurence bude stále nestabilnější.
- Možnost vzniku významné konkurence v oblasti kongresové turistiky ze strany města Zlína (město připravuje výstavbu velkého kongresového centra a nové rozsáhlé ubytovací kapacity třídy ****).
- Snížení zájmu o léčebné pobyty díky možné změně legislativy (náklady na léčbu v Luhačovicích nebudou hrazeny zdravotními pojišťovnami).
- Zkušenější spotřebitelé si budou stále více zajišťovat cesty sami podle svých potřeb, bude kladen větší důraz na kvalitu a na poměr kvality a ceny. Mnohem více utrpí destinace s nepřijatelným standardem služeb.
- Bude se stále více objevovat smíšené spotřební chování: jeden rok jednoduchá, další rok luxusní dovolená, nebo jeden rok dlouhodobá, další rok krátkodobá dovolená. Preference dovolených budou stále více roztržštěné, věrnost destinacím bude nadále oslabovat.

6.2 Výstup zhodnocení SWOT analýzy

Jako výstup z provedené SWOT analýzy je zřejmé, že je nutné zlepšení dostupnosti této oblasti, zvláště je třeba vybudování lepšího spojení v autodopravě. Celkově je tato oblast, jak již bylo několikrát v této práci řečeno nebo na následující fakt upozorněno, velmi vhodná pro další rozvoj cestovního ruchu, jednotlivých forem cestovního ruchu. Velký potenciál je vidět v oblasti lázeňského cestovního ruchu, který je třeba dále rozvíjet a pečovat o něj. Dále je tato oblast vhodná pro turistický cestovní ruch, poznávací cestovní ruch.

Rozvoj podnikatelských služeb a infrastruktury v oblastech s koncentrovaným potenciálem cestovního ruchu je velmi nutný a potřebný. Bez těchto rozvoje nevidím možný další rozvoj cestovního ruchu v tomto kraji. Podnikatelská sféra by se zde měla rozvíjet hojně a přinášet a poskytovat finance.

Vyskytuje se zde mnoho vesnic se zachovalými a dodnes fungujícími farmami, které jsou pro tento typ cestovního ruchu ideální. Luhačovicko se vykazuje, jak již bylo řečeno několikrát v předešlých kapitolách, zachovalými tradicemi, lidovou kulturou. Ta může agroturistiku obohatit.

Vedle zmiňovaných výhod však existuje mnoho problémů, které brání rozvoji agroturistiky u nás.

Základní chybou je žádná nebo jen malá spolupráce podnikatelských subjektů. Zatímco v zemích s rozvinutým cestovním ruchem je spolupráce běžná, u nás se projevuje jen vzájemná žárlivost těchto subjektů. Stále ještě si neuvědomují, že společný postup při uspokojování potřeb a požadavků turistů je důležitý a výhodný. Obce neuskutečňují průzkum trhu a neznají své návštěvníky. Díky této neznalosti pak ani nejsou schopny oslovit konkrétní segmenty trhu nebo vyhodnotit jednotlivé turistické sezóny.

Aby docházelo k rozvoji agroturistiky, je nutné chápat ji jako součást zemědělství a zároveň i jako součást cestovního ruchu. Dále je nutné uplatňovat marketing na úrovni obce, regionu i státu. Tvorba a následná realizace marketingové koncepce musí vycházet ze spolupráce podnikatelských subjektů, orgánů státní správy i místní samosprávy a všech ostatních zainteresovaných subjektů, včetně obyvatel obce a regionu.

Problémem z pohledu místní správy je podceňování strategie rozvoje regionu nebo obce. Protože každý region má svá specifika a různé podmínky pro rozvoj cestovního ruchu, je nutné zvážit, zda je region vhodný pro rekreační účely nebo je lepší turistický ruch nerozvíjet.

Mezi konkrétní problémy tedy patří např. střet zájmů podnikatelů, zástupců místní správy a samosprávy, občanů, ochránců přírody, investorů apod. Dále je to přelidnění některých rekreačních oblastí v letním nebo zimním období (tam, kde je hodně turistů dochází k devastaci krajiny, hrozí nebezpečí infekcí apod.). Pak je to absence multiplikačního efektu v regionech. To znamená, že chybí propojení obcí uvnitř regionu i mimo regiony. Dalším zásadním problémem je, že každá obec provozuje vše, nezaměřuje se na konkrétní produkt cestovního ruchu a nevytváří tedy image regionu. Nevyužívá se České centrály cestovního ruchu z hlediska finanční i metodické pomoci. Dále existují bariéry mezi státním a regionálním produktem cestovního ruchu. Přitom je nutné vytvořit individuální a komplexní produkt pro určité segmenty trhu – turisty. Chybí zde kvalitní celostátní a individuální prezentace cestovního ruchu na domácím i zahraničním trhu. Je nutné prezentovat se v několika jazycích. Místní správa i podnikatelé jsou nedostatečně informováni o možnostech dotační politiky do oblasti agroturistiky. Je třeba umožnit obecním úřadům, aby spolupracovali při poskytování dotací. Cestovní ruch v České republice je podhodnocen.

Dané problémy jsou řešitelné. Je nutné se na ně zaměřit a postupně je odstraňovat, nebo jim předcházet. Řešení těchto problémů však vyžaduje globální manažerský přístup.

V České republice se tradice podnikání v agroturistice teprve rodí. Mnoho lidí má o agroturistice zkreslenou představu nebo u nich stále ještě trvají předsudky. Pod pojmem agroturistika si představují nocleh na farmě v blízkosti stáje s typickou „vůní“ ustájeného skotu, nevyhovující sociální zařízení či úroveň služeb nezajišťující pohodlí a očekávaný komfort klienta. V dnešní době je tomu ovšem ve většině případů naopak. Farmy nabízejí kvalitní ubytování, často gastronomické služby a řada z nich i zajímavé doprovodné programy.

7 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

Jako způsob zjišťování spokojenosti návštěvníků Luhačovic a okolí, zkvalitnění služeb v této oblasti, zlepšení dostupnosti, zvýšení zájmu o jednotlivé služby, možnosti rozvoje v podnikatelské sféře – co chybí a návštěvníci mají zájem, možnosti rozvoje infrastruktury v této oblasti s koncentrovaným potenciálem cestovního ruchu, byla vybrána metoda dotazníku. Dotazníky byly umístěny do lázeňských i hotelových objektů a celkově se tohoto projektu aktivně zúčastnilo 100 respondentů.

7.1 Metodika průzkumu

Cíle průzkumu

- zjistit, jak jsou lidé spokojeni se službami, které lázeňské město nabízí,
- zjistit složení návštěvníků Luhačovic.

Pro získání těchto výsledků byly dopředu stanoveny základní úkoly:

- vybrat vhodnou metodu průzkumu a sběru dat,
- vypracovat dotazník s otázkami, kde si může respondent vybrat z nabízených odpovědí.

Cíle průzkumu byly shrnuty do následujících bodů:

- zjistit důvod a frekvenci návštěvnosti lázní Luhačovice a jejich okolí,
- vybrat skupinu respondentů, která na otázky odpoví,
- zajistit podmínky pro zpracování a sběr dotazníků,
- vyhodnotit získané odpovědi kvantitativní i kvalitativní analýzou získaných údajů,
- zpracovat výsledky průzkumu a vyvodit z nich závěry.

Použité metody a postupy

Hlavní průzkumnou metodou práce byl dotazník. Dotazník je průzkumný a vyhodnocovací nástroj na hromadné a poměrně rychlé zjišťování informací o znalostech, názorech nebo postojích dotazovaných osob k aktuální skutečnosti

prostřednictvím písemných otázek. Metoda dotazníku, jak už její název naznačuje, je tedy postavená na dotazech.

Na úvod bylo respondentům vysvětleno, že je to dotazník, který bude použitý výlučně pro účely diplomové práce a že informace, které z něj budou získány, jsou důvěrné. Cílem je pouze zjistit, jaká je návštěvnost lázeňského města Luhačovice a spokojenost návštěvníků.

Také byli respondenti ubezpečeni, že dotazník je anonymní a údaje o věku a pohlaví jsou pouze informativní a pomohou charakterizovat dotazovaný soubor.

Harmonogram postupu

a) přípravná fáze

Příprava na průzkum byla zaměřena na získání skutečností, ke kterým otázky směřovaly. Byla zvolena metoda dotazníkového zjišťování jako nejvhodnější metoda na zjištění návštěvnosti Luhačovic. Nakonec byl sestaven dotazník.

b) realizační fáze

Dotazníkové šetření probíhalo ve městě Luhačovice v průběhu měsíců ledna a února 2012. Věkové rozpětí respondentů se pohybovalo v rozmezí 20 až 77 let. Většina respondentů odpovídala ochotně na všechny otázky a nakonec se mně podařilo získat přesně 100 vyplněných dotazníků.

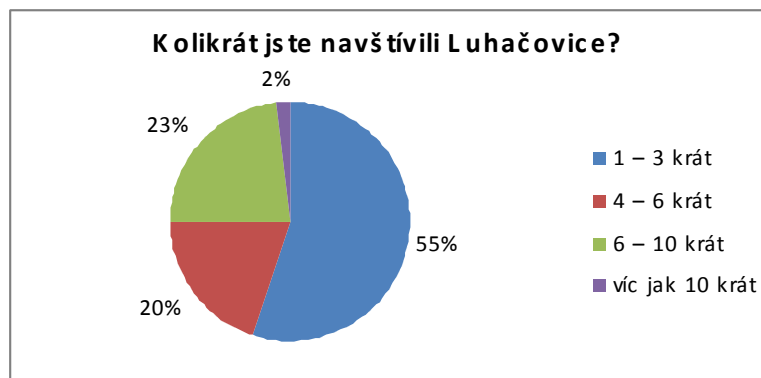
c) Vyhodnocovací fáze

Po skončení průzkumu a posbírání dotazníků došlo k vyhodnocení získaných údajů. Vyplněné dotazníky byly zpracovány do přehledné tabulky, vyhodnoceny, graficky znázorněny a zinterpretovány. Na základě těchto výsledků se vyvodily závěry, byly navrženy podněty a možnosti pro zlepšení cestovního ruchu v oblasti Luhačovic a jejich okolí.

7.2 Výsledky průzkumu a jejich interpretace

1. Navštívili jste někdy Luhačovice a jejich okolí? Pokud ano, tak kolikrát?

Graf 1: Návštěva Luhačovic a jejich okolí

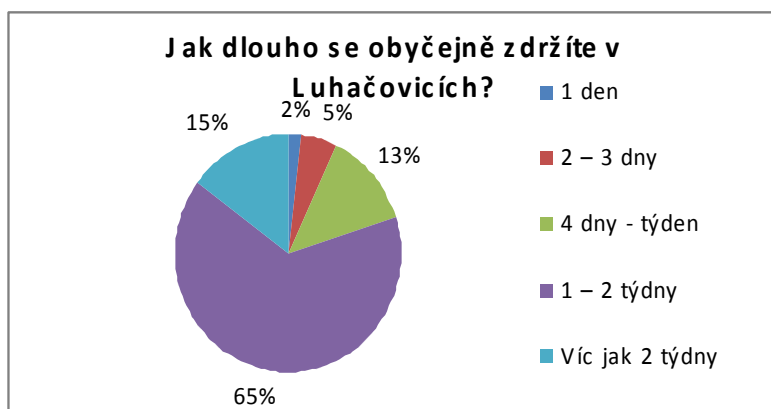

Zdroj: Autor práce (2012, vlastní šetření)

Lidé nejčastěji navštívili Luhačovice 1-3 krát, velmi podobné výsledky byly u druhé a třetí varianty, kdy frekvence návštěv dosahuje čísla 4 -10 krát. Z toho vyplývá, že lidé se do Luhačovic rádi vracejí.

2. Jak dlouho se obvykle zdržíte v Luhačovicích?

Graf 2: Jak dlouho se obvykle zdržíte v Luhačovicích

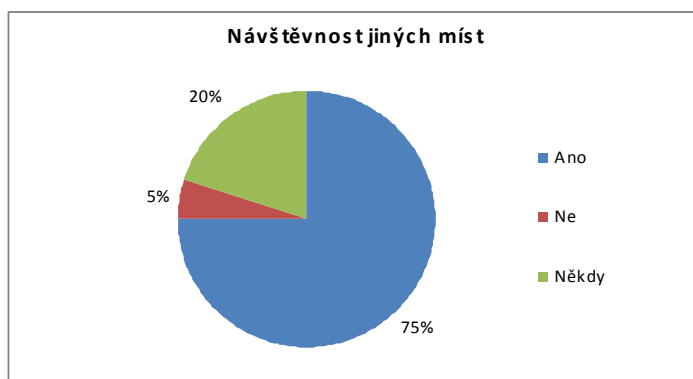
Zdroj: Zdroj: Autor práce (2012, vlastní šetření)

Nejčastěji lidé přijíždějí do Luhačovic na 1-2 týdny, významný je i podíl 15% respondentů zde tráví více jak 2 týdny. Nejmenší skupinu dotazovaných tvoří lidé, kteří

se zde zdrží jen 1 den. Luhačovice jsou tedy místem delšího odpočinku většiny návštěvníků.

3. Navštívíte počas místa svého pobytu i jiná místa než samotné Luhačovice?

Graf 3: Návštěvnost jiných míst

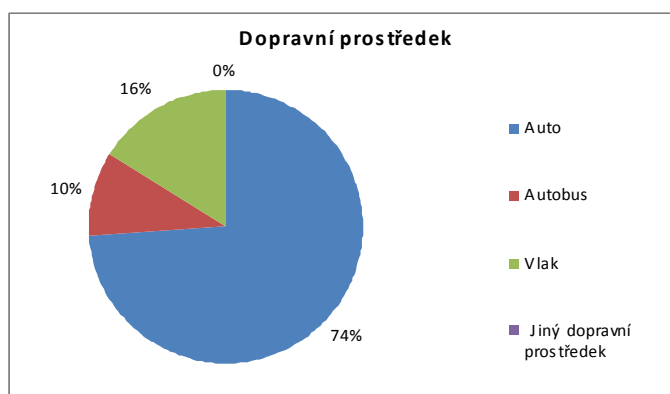

Zdroj: Autor práce (2012, vlastní šetření)

Při návštěvě Luhačovic 75% dotazovaných využívá možnosti poznat i jiná místa, než samotné Luhačovice, neboť pestrost památek a zajímavých míst v okolí je obrovská. Rozšíření a zlepšení infrastruktury by mělo být podnětem pro zástupce města, neboť určitě mají zájem o zvyšování počtu návštěvníků a mají zajisté zájem o jejich spokojenost. Lázně Luhačovice jsou zajímavá a atraktivní destinace.

4. Jaký dopravní prostředek využíváte při realizaci cestovního ruchu?

Graf 4: Dopravní prostředek

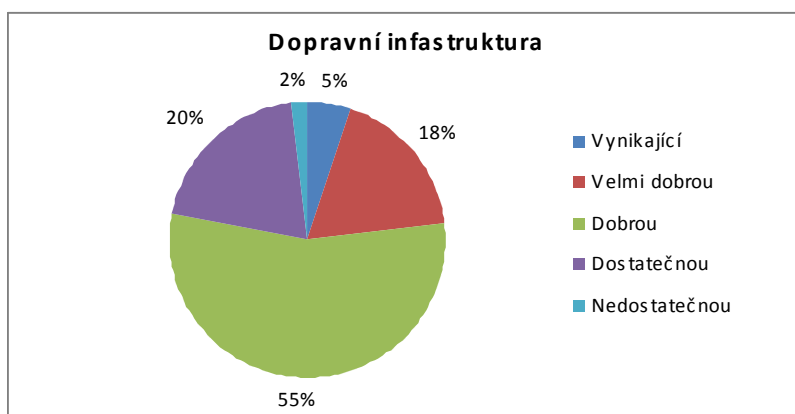
Zdroj: Autor práce (2012, vlastní šetření)

Vlastním automobilem se dopravuje do Luhačovic 74% dotázaných, je to pohodlné

a také mají možnost ve volném čase kdykoliv se přemístit na jiné místo nebo za poznáním okolí. Veřejnou dopravu využívá malý počet návštěvníků Luhačovic.

5. Jak byste celkově ohodnotili dopravní infrastrukturu v regionu?

Graf 5: Dopravní infrastruktura

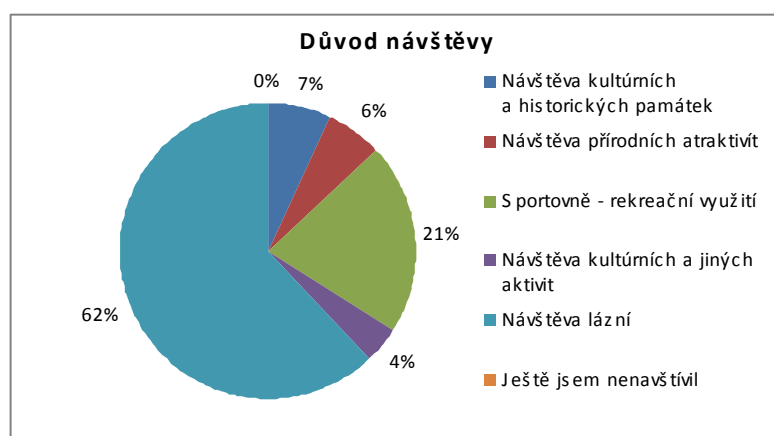

Zdroj: Autor práce (2012, vlastní šetření)

S dopravní infrastrukturou tohoto regionu je spokojeno více jak polovina dotázaných. Je zde široká síť autobusové i vlakové dopravy, silnice jsou v dobrém stavu a není problém se dostat do míst, kam si návštěvníci přejí. Problémem je určitá odlehlost tohoto města, proto je vlastní automobil tím nejspolehlivějším prostředkem.

6. Proč navštěvujete Luhačovice a Luhačovické Zálesí?

Graf 6: Důvod návštěvy

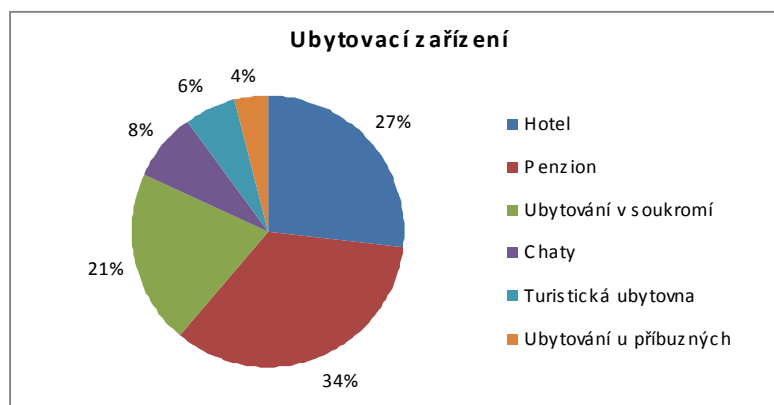
Zdroj: Autor práce (2012, vlastní šetření)

Jednoznačně nejvýznamnějším důvodem návštěvy jsou léčebné pobyty v lázeňských domech, kde jsou kvalitní služby i vybavení pro tyto účely a velmi kvalitní léčebné vody. Pro tuto skutečnost navštěvují Luhačovice také lidé, kteří přijíždí třeba jen na jeden den. Ne málo návštěvníků využívá Luhačovice jako místo pro rekreaci, neboť je zde možnost velkého množství i sportovního vyžití.

7. Jaké ubytovací zařízení preferujete?

Graf 7: Ubytovací zařízení

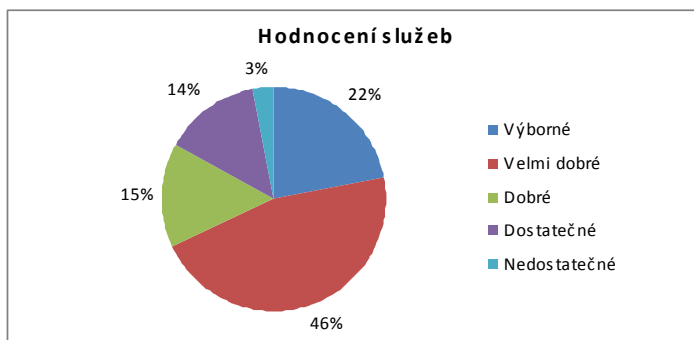

Zdroj: Autor práce (2012, vlastní šetření)

Penziony a hotely volí pro své ubytování největší počet návštěvníků, jsou to především lázeňské penziony a hotely, které slouží pro léčebné procedury. Levnější ubytování v soukromí využívá jen 21% návštěvníků, především lidé, kteří zde tráví rodinnou dovolenou.

8. Jak hodnotíte služby poskytované v ubytovacích zařízeních?

Graf 8: Hodnocení služeb

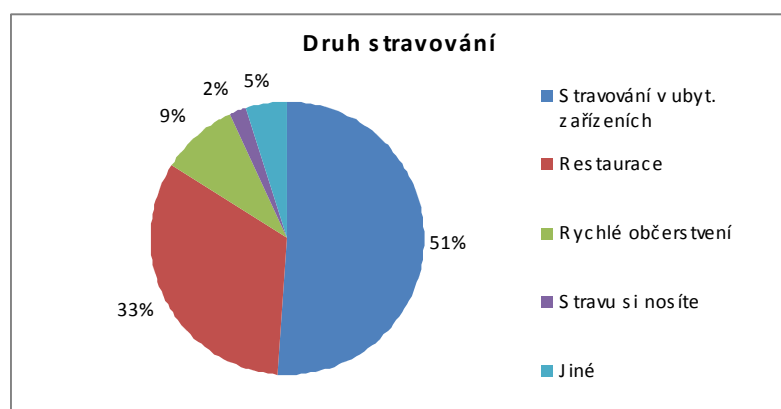

Zdroj: Autor práce (2012, vlastní šetření)

Téměř polovina respondentů hodnotí služby poskytované u ubytovacích zařízeních jako velmi dobré, 22% dokonce jako výborné. Je zřejmé, že zde panuje konkurenční boj mezi podniky poskytujícími služby, neboť každý návštěvník je zdrojem nejen finančním, ale velmi důležitá je spokojenost, neboť jen spokojený host se bude na kvalitní osvědčené místo vracet.

9. Jak se stravujete během pobytu

Graf 9: Druh stravování

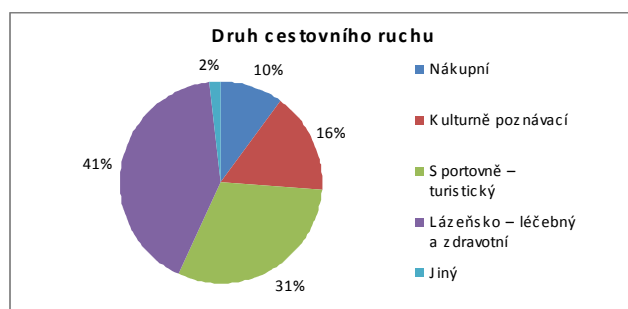

Zdroj: Autor práce (2012, vlastní šetření)

Jak už vyplynulo z dřívějších otázek, většina návštěvníků jsou především pacienti, kteří se zde přijíždí léčit, proto největší podíl respondentů využívá stravování právě v lázeňských domech, kde jsou ubytováni. Třetina respondentů potom využívá ke stravování restaurace, kterých zde nalezneme široké množství. Jen nepatrné množství respondentů využívá služeb rychlého občerstvení nebo vlastní stravy. Jedná se především o krátkodobé pobyty.

10. Kterou formu cestovního ruchu preferujete?

Graf 10: Druh cestovního ruchu

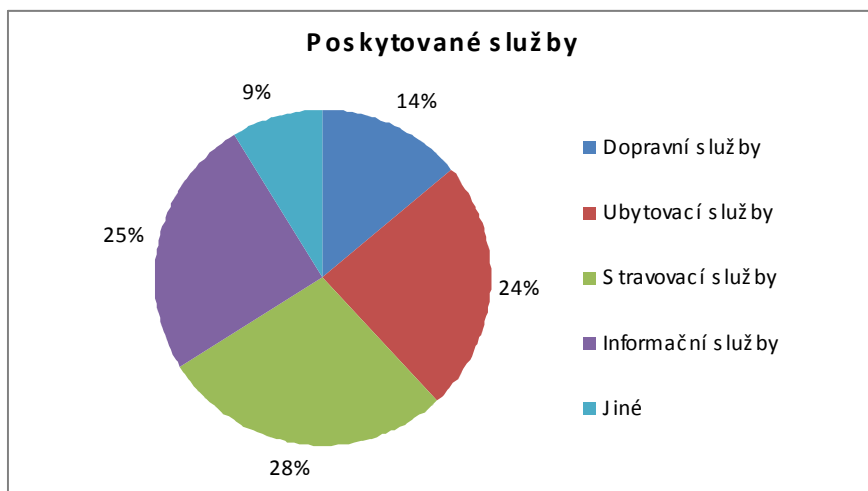

Zdroj: Autor práce (2012, vlastní šetření)

Opět nejčastějším druhem cestovního ruchu je lázeňsko-léčebný pobyt, to samozřejmě vyplývá z charakteru města. Za sportovně-turistickým pobytem přijíždí asi jedna třetina návštěvníků. Také kulturní poznání Luhačovic láká návštěvníky, v našem průzkumu 16%.

11. Které z poskytovaných služeb v oblasti hodnotíte jako nejkvalitnější?

Graf 11: Poskytované služby

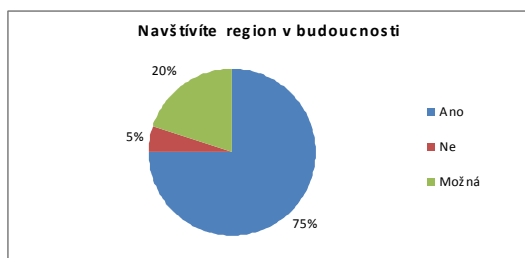

Zdroj: Autor práce (2012, vlastní šetření)

U poskytovaných služeb se prolíná téměř rovnoměrně stravování, ubytování a informační služby. V tomto směru jsou Luhačovice poměrně kvalitně vyhodnoceny návštěvníky, neboť nabízí velké množství variant ve stravování, ubytovacích formách a poměrně vysokou úroveň dostupnosti informací.

12. Navštívíte region v budoucnosti?

Graf 12: Navštívíte region v budoucnosti

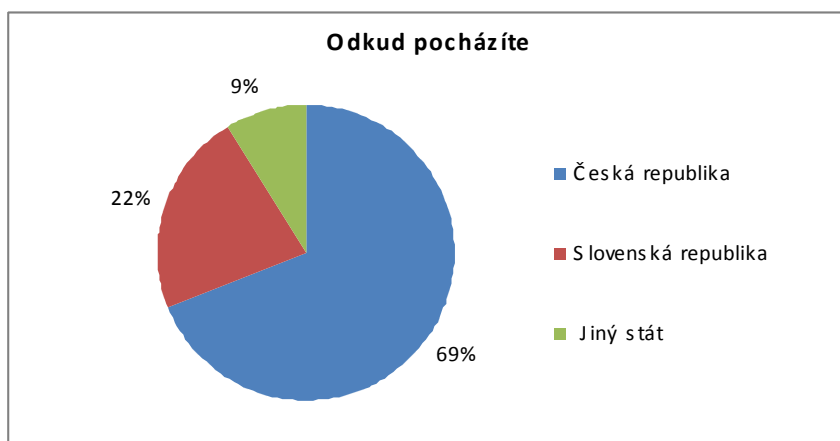

Zdroj: Autor práce (2012, vlastní šetření)

Jednoznačně největší počet dotázaných – 75% se do Luhačovic opět vrátí, láká je klid a pohoda, kvalitní služby, které toto město nabízí, je zde krásná lázeňská atmosféra a kvalitní léčebné procedury, které pomohly již tisícům pacientům.

13. Odkud pocházíte?

Graf 13: Odkud pocházíte

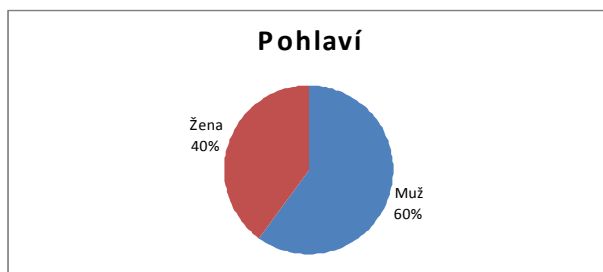

Zdroj: Autor práce (2012, vlastní šetření)

Většina – 69% dotázaných jsou občané České republiky. Opět se jedná o naše pacienty, kteří se sem jezdí léčit na základě lékařského doporučení. Překvapivě jsou poměrně zastoupeni návštěvníci ze Slovenska – 22%, kteří tyto lázně využívají především pro rodinnou dovolenou. 9 návštěvníků byli příslušníky jiného státu, a to 5 osob pocházelo z Ruska, 2 ze SRN a 2 respondenti byli občany Polska.

14. Pohlaví

Graf 14: Pohlaví

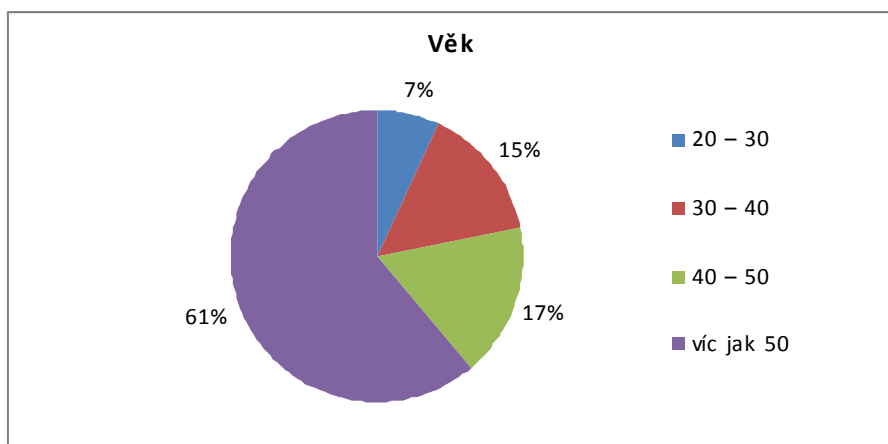
Zdroj: Autor práce (2012, vlastní šetření)

Jen nepatrně více mužů využívá ke svému pobytu Luhačovice, tady je poměr téměř

vyrovnaný, nezjišťují zásadní rozdíly v poměru žena – muž.

15. Věk

Graf 15: Věk

Zdroj: Autor práce (2012, vlastní šetření)

Vzhledem k tomu, že Luhačovice jsou především místem pro léčení nemocí, je zřejmé že největší zastoupení zde mají lidé nad 50 let, a to 61%. Do 30. let zde navštíví město jen 7% respondentů.

Z vyhodnocených výsledků dotazníku vyplývá, že do Luhačovic jezdí největší počet návštěvníků pro jejich význam v oblasti léčení dýchacích cest, cukrovky i pohybového aparátu. Právě proto nejvíce respondentů sdělilo, že jejich pobyt je zde delší než 2 týdny. Téměř všichni si užívají léčebných pramenů, kterých zde mají bohatě na výběr. Také při svých pobytech využívají možnosti návštěvy okolí, památek, přírodních krás, zřícenin, kostelů a kaplí, a také blízkých zajímavých měst. Pro usnadnění návštěv těchto míst volí návštěvníci jako dopravní prostředek právě svoje automobily, neboť nejsou vázáni na veřejnou dopravu, kdy se musí přizpůsobit jízdním řádům.

Kvalita poskytovaných služeb byla respondenty hodnocena poměrně dobře, většina ubytovaných hostů využívá např. stravovací služby přímo na ubytovacích zařízeních, významný podíl tvoří hosté stravující se v místních restauracích. Poměrně vysoký podíl návštěvníků tvoří lidé zaměřeni na sportovní aktivity, jelikož město právě tyto nabízí. Respondenti si nestěžovali ani na malou informovanost, naopak ocenili destinaci jako místo, kde se získávají informace z různých oblastí poměrně často.

Nesmíme opomenout návštěvníky, kteří si zvolili Luhačovice jako místo pro svoji rodinnou dovolenou a užívají si malebnosti města se svými dětmi, pro které je zde připraveno několik atrakcí a výborných cukráren pro malé mláďouny.

Dle národnosti bylo dotazníkem zjištěno, že největší zastoupení mají obyvatelé České republiky, zejména, kteří jsou zde pro léčebné pobyty vysláni svými lékaři. Ne malý počet hostů tvoří občané Slovenské republiky, především díky blízkosti hranic a snadné dostupnosti Luhačovic. Mezi respondenty se objevili i návštěvníci Ruska, SRN a Polska. Toto dokazuje, že Luhačovice jsou známou destinací i za hranicemi České republiky. Pro samotné město je velmi příjemným a milým zjištěním, že 75% návštěvníků se do tohoto města chystá vracet i nadále, neboť jsou zde spokojeni a okouzleni malebností, přírodními krásami města a příjemnými zakoutími pro relaxaci a odpočinek.

Největší zastoupení lázeňských hostů jsou lidé ve věku nad 50 let, což můžeme přisuzovat snad i větším a širším léčebným potřebám a v našem průzkumu převyšoval počet mužů nad respondenty ženského pohlaví.

ZÁVĚR

Jak již bylo uvedeno v úvodu, tato práce přiblíží čtenáři oblast Luhačovic, jakožto oblast s mnoha atraktivitami a zajímavostmi, které mnohou být lákavé pro návštěvníky všech věkových kategorií.

Při psaní této práce došlo k obohacení o skutečnosti, že tato oblast má řadu tajemství a je opředená mnoha pověstmi. Skrývá mnoho nepoznaného a má velký potenciál pro rozvoj cestovního ruchu do budoucna, jak pro občany České republiky, tak pro návštěvníky z cizích zemí.

Velký potenciál je vidět zejména v oblasti lázeňského cestovního ruchu, který je třeba dále rozvíjet a pečovat o něj. Dále je tato oblast vhodná pro turistický cestovní ruch, poznávací cestovní ruch s čímž souvisí i rozvoj podnikatelských služeb a infrastruktury. Bez těchto předpokladů nevidím možný další rozvoj cestovního ruchu v tomto kraji. Také je třeba počítat s hrozbou v podobě sníženého zájmu o lázeňské pobyty z důvodu nehrazení zdravotních pojišťoven.

Oblast má také velmi dobré předpoklady pro rozvoj venkovského cestovního ruchu dané přírodními, kulturně historickými, společenskými a dalšími atraktivitami. Velkým přínosem pro tuto oblast je fakt, že je tento cestovní ruch nejšetnější druh cestovního ruchu. Nejméně zatěžuje životní prostředí.

Kulturní bohatství a snoubení se zde české a slovenské kultury je velmi lákavé a zajímavé. Jeho využití stojí za zamyšlení a vypracování velmi dobré marketingové studie a propagačních materiálů.

Luhačovice se mohou pyšnit bohatou historií v oblasti především lidové kultury a samozřejmě přírodními předpoklady pro lázeňství jako takové. Luhačovice proslavila celá řada velmi významných osobností z oblasti lékařství či architektury. Velmi významné a prosulé jsou léčivé prameny, ke kterým bezesporu patří Vincentka, Ottovka, Aloiska, Elektra či Pramen sv. Josefa.

Na tomto základě, tedy přilákat co nejvíce návštěvníků, staví i široká podnikatelská základna, kde se dnes staví hotely, opravují významné historické budovy do podoby vysokého stupně ubytování, a to v různých stylech, jako např. Antické lázně, japonský styl apod. Podnikatelé také investují do výstavby restaurací vyššího počtu hvězdiček, neboť je zde předpoklad i zájem přilákat návštěvníky ze zahraničí, kteří jsou většinou na služby vyšších kategorií zvyklí.

Jak bylo zmíněno Luhačovice navštěvuje i mnoho sportovně založených nadšenců, kteří využívají moderně zařízenou sportovní halu, tenisové kurty, ale mnoho

z nich, především vyznavači cyklistiky, využívají možnosti, které nabízí jednotlivé cyklotrasy, určené jak pro zdatné sportovce tak pro začátečníky nebo rodiny s dětmi. Každá cyklotrasa má svůj význam, je určena pro poznání zajímavých míst.

Na základě dotazníkového šetření bylo zjištěno, že Luhačovice jsou a zůstanou významnou destinací díky svému hlavnímu produktu „lázeňství“. Je nutné zaměřit a směřovat marketingové koncepce na úrovni obce, regionu, státu, ale i za našimi hranicemi. Tvorba a následná realizace marketingové koncepce musí vycházet právě ze spolupráce podnikatelských subjektů, orgánů státní správy i místní samosprávy a všech ostatních zainteresovaných subjektů, včetně obyvatel obce a regionu. Obce by neměly provozovat vše, ale zaměřit se pouze na konkrétní produkt cestovního ruchu a dotvářet tak image regionu, který má v současné době vysoký potenciál.

Nikdy se nesmí opomenout, že každý host musí být přivítán s laskavostí, úctou, musí se mu dostat služeb, které požaduje v potřebné kvalitě. Jen tehdy se sem bude vracet a rád zaplatí za kvalitní služby, což je cílem snažení všech zainteresovaných osob.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

1. BUCHAROVIC, S. a S. WIESER. *Encyklopedie lázní a léčivých pramenů v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Libri, 2001. ISBN 80-7277-049-7.
2. CULEK, M. *Biogeografické členění České republiky*. Praha: Enigma, 1995. ISBN 80- 58368-80-3.
3. ČINCOVÁ Y. a B. PERTÁKOVÁ. *Počátky moderního lázeňství v Luhačovicích*. Zlín: Muzeum jihovýchodní Moravy, 2002. ISBN 80-456-9548-4.
4. DEMEK, J. a P. MACKOVČIN. *Hory a nížiny: zeměpisný lexikon ČR*. Brno: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2006. ISBN 80-86064-99-9.
5. DULLA, M. *Dušan Jurkovič (1868 – 1947)*, in: Památková péče na Moravě 7, 2003. ISBN nenalezeno.
6. FORET, M. *Jak rozvíjet místní cestovní ruch*. Praha: Grada, 2001. ISBN 80 – 247 – 0207.
7. HAMARNEHOVÁ, I. *Geografie cestovního ruchu Česka*. Praha: VOŠ, 2010. ISBN 978-80-86841-27-4.
8. HESKOVÁ, M. a kolektiv. *Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. Praha: Fortuna, 2011. ISBN 978-80-7373-107-6.
9. HUBÁČEK, F. a S. KUČEROVÁ. *Luhačovické porady*, in: KUČEROVÁ S. a kolektiv: *Českoslovenství – součást evropanství. O vzájemnosti a svébytnosti střední Evropy*. Brno: Konvoj, s. 325. ISBN 80-85615-07-X.
10. HYNIE, O. *Hydrogeologie ČSSR, II. Minerální vody*. Praha: Československá akademie věd, 1963. ISBN nenalezeno.
11. CHLUPÁČ, I. a kolektiv. *Geologická minulost České republiky*. Praha: Academia, 2002. ISBN 80-7050-365-3.
12. JAKUBÍKOVÁ, D. *Marketing v cestovním ruchu: Jak uspět v domácí i světové konkurenci*. Praha: Grada Publishing, 2012. ISBN 978-80-247-4209-0.
13. JANČÁŘ, A. *Luhačovice průvodce*. Praha: Olympia, 1981. ISBN 80-0862– 8351.
14. KAJLÍK, V. *České lázně a lázeňství*. Praha, 2007. ISBN 978-80-239-9330-1.
15. KAŠPAR, A. *Luhačovice průvodce po lázních a jejich okolí*. Luhačovice: MNV a ředitelství lázní, 1974. ISBN 80-210-4155-2.
16. Kolektiv autorů. *Lázně Luhačovice 1902-1926*. Luhačovice, 1927. ISBN nenalezeno.
17. Kolektiv autorů. *Přírodní léčivé zdroje a minerální prameny Luhačovic*. Luhačovice: ČSLL, 1975. ISBN 80-230-5547-1.
18. Kolektiv autorů. *Universum, všeobecná encyklopedie*, 6. díl. Praha: Odeon, 2001. ISBN 80-560-6254-2.
19. KOLLMANN, V. a P. ZATLOUKAL. *Moravské lázně v proměnách dvou staletí*. Olomouc: Krajské Vlastivědné museum, 1987. ISBN 80-456-7521-3.
20. KVĚT, R. a G. KAČURA. *Minerální vody jihomoravského kraje*. Praha: Ústřední ústav geologický, 1976. ISBN 80-123-5621-2.
21. MALÁ, V. *Základy cestovního ruchu*. Praha: VŠE, 2002. ISBN 80-245-0799-4.
22. NOVÁKOVÁ, D. *Minerální vody Luhačovic - jejich původ a možnost antropogenní kontaminace*. Brno: MU v Brně, fakulta přírodovědecká, diplomová práce, 1997. ISBN 80-895-3269-1.
23. PALATKOVÁ, M. *Destinační management a vytváření produktů v cestovním ruchu. Místní, národní a mezinárodní marketing destinace*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2007. ISBN nenalezeno.

24. PÁSKOVÁ, M. a J. ZELENKA. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Praha: Linde, 2012. ISBN 978-80-7201-880-2.
25. PETRŮ, Z. *Základy ekonomiky cestovního ruchu*. Praha: Idea servis, 2007. ISBN 978-80-85970-55-5.
26. PLAČEK, M. *Ilustrovaná encyklopedie moravských hradů, hrádků a tvrzí*. Praha: Libri, 2007. ISBN 80-954-3325-2.
27. POKLUDA, Z. *Zámek v Luhačovicích*, in: *Gottwaldovsko od minulosti do současnosti 5*. 1983. ISBN 80-456-1254-1.
28. POUROVÁ, M. *Agroturistika, možnosti rozvoje a perspektiva v České republice*. Praha: ČZU, 2000. ISBN 80-126-9012-3.
29. QUITT, E. *Klimatické oblasti Československa*. Brno: Geografický ústav ČSAV, 1971. ISBN 80-781-6735-2.
30. RYGLOVÁ, K., M. BURIAN a VAJČNEROVÁ, I. *Cestovní ruch - podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-4039-3.
31. ŘEZNIČEK, V. *Závěrečná zpráva o hydrogeologickém průzkumu Luhačovice – kontaminace*. Brno: Geotest, 1987. ISBN nenalezeno.
32. ŠVAJNER, L. *Luhačovice – kanalizační sběrač. Hydrogeologická pozorování*. Brno: Geotest, 1992. ISBN nenalezeno.
33. VÁCLAVÍK, A. *Luhačovické zálesí, Příspěvky k národopisné hranici Valašska, Slovenska a Hané*. Luhačovice, 1930. ISBN nenalezeno.
34. VAJČNEROVÁ, I. *Destinační management*. Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, 2009. ISBN 978-80-7375-333-7.
35. VAŠKO, M. *Cestovní ruch a regionální rozvoj*. Praha: VŠE, 2002. ISBN nenalezeno.
36. VYSTOUPIL, J. *Základy cestovního ruchu*. Brno: Masarykova Univerzita, Brno, 2006. ISBN nenalezeno.
37. ZATLOUKAL, P. *Příběhy z dlouhého století*. Olomouc. ISBN nenalezeno.
38. ŽÁKOVEC, F. *Dílo Dušana Jurkoviče. Kus dějin československé architektury*. Praha, 1929. ISBN nenalezeno.

Seznam použitých pramenů

1. Archivní fond: *Serényionvé, majitelé lázní Luhačovic* (Moravský zemský archiv v Brně, 1669-1901)
2. 15. archivní fond: *Akciová společnost lázní Luhačovických* (Moravský zemský archiv, 1902-1948)
3. 16. archivní fond: *Státní léčebné lázně Luhačovice* (Moravský zemský archiv, 1948-1991)
4. SOKA Zlín, AM Luhačovic, Pamětní kniha

Seznam použitých internetových zdrojů

1. CZECHTOURISM. *Charakteristika a význam cestovního ruchu v Česku*. [online]. [cit. 2013-12-20]. Dostupné z: <http://www.czechtourism.cz/didakticke-podklady/1-charakteristika-a-vyznam-cestovniho-ruchu-v-cesku/>
2. LUHAČOVICE. [online]. [cit. 2012-02-16]. Dostupné z: http://skanzen.nulk.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=7%3Aareal-z-luhaovickeho-zalesi&catid=1%3Aareal&Itemid=2
3. LUHAČOVICE. [online]. [cit. 2012-01-12]. Dostupné z: <http://www.luhacovice.cz/1707-architektura>
4. LUHAČOVSKÉ ZALESÍ. [online]. [cit. 2013-12-20]. Dostupné z: <http://www.luhacovskezalesi.cz/mikroregion/>

5. WIKIPEDIA. [online]. [cit. 2012-02-20] . Dostupné z:
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Luhacovice-vlajka.png>
6. VD LUHAČOVICE. [online]. [cit. 2012-02-16]. Dostupné z:
<http://www.pmo.cz/cz/galerie/vd-luhacovice>

SEZNAM OBRÁZKŮ A GRAFŮ

Seznam obrázků

Obrázek 1: Klasifikace cestovního ruchu	17
Obrázek 2: Druhy cestovního ruchu podle místa realizace	20
Obrázek 3: Minerální pramen Vincentka	44
Obrázek 4: Pramen Aloiska	45
Obrázek 5: Pramen Ottovka	45
Obrázek 6: Luhačovická přehrada	48
Obrázek 7: Jurkovičův dům	57
Obrázek 8: Chaloupka	57
Obrázek 9: Hudební pavilon	58

Seznam grafů

Graf 1: Navštívili jste někdy Luhačovice a jejich okolí? Pokud ano, tak kolikrát? .	70
Graf 2: Jak dlouho se obvykle zdržíte v Luhačovicích?	70
Graf 3: Návštěvnosti jiných míst	71
Graf 4: Dopravní prostředek	71
Graf 5: Dopravní infrastruktura	72
Graf 6: Důvod návštěvy	72
Graf 7: Ubytovací zařízení	73
Graf 8: Druh služeb	73
Graf 9: Druh stravování	74
Graf 10: Druh cestovního ruchu	74
Graf 11: Poskytované služby	75
Graf 12: Navštívíte region v budoucnosti	75
Graf 13: Odkud pocházíte	76
Graf 14: Pohlaví	76
Graf 15: Věk	77

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A – Dotazník	I
----------------------------	---

PŘÍLOHA A - DOTAZNÍK

Vážení respondenti,

dovoluji si obrátit se na Vás s prosbou o vyplnění uvedeného dotazníku, který slouží jako podklad pro studijní účely s cílem vypracovat diplomovou práci. Dotazník je naprosto anonymní a veškeré získané informace budou sloužit jen mojí osobě a po vyhodnocení budou dotazníky skartovány.

Předem děkuji za Váš čas, který vyplněním strávíte.

Bc. Roman Ševčík

1. Navštívili jste někdy Luhačovice a jejich okolí? Kolikrát?

1 – 3 krát

4 – 6 krát

6 – 10 krát

více jako 10 krát

2. Jak dlouho se obvykle zdržíte v Luhačovicích?

1 den

2 – 3 dny

4 dny - týden

1 – 2 týdny

Více jak 2 týdny

3. Navštívíte počas místa svého pobytu i jiná místa než samotné Luhačovice?

Ano

Ne

Někdy

4. Jaký dopravní prostředek využíváte při realizaci cestovního ruchu?

Auto

Autobus

Vlak

Jiný dopravní prostředek

5. Jak by jste celkově vyhodnotili dopravní infrastrukturu v regionu?

Vynikající

Velmi dobrou

Dobrou

Dostatečnou
Nedostatečnou

6. Proč navštěvujete Luhačovice a Luhačovické Zálesí?

Návštěva kulturních a historických památek
Návštěva přírodních atraktivit
Sportovně - rekreační využití
Návštěva kulturních a jiných aktivit
Návštěva lázní
Ještě jsem nenavštívil

7. Jaké ubytovací zařízení preferujete?

Hotel
Penzion
Ubytování v soukromí
Chaty
Turistická ubytovna
Ubytování u příbuzných

8. Jak hodnotíte služby poskytované v ubytovacích zařízeních?

Výborné
Velmi dobré
Dobré
Dostatečné
Nedostatečné

9. Jak se stravujete během pobytu?

Stravování v ubytovacích zařízeních
Restaurace
Rychlé občerstvení
Stravu si nosíte
Jiné

10. Kterou formu cestovního ruchu preferujete?

Nákupní
Kulturně - poznávací
Sportovně – turistický
Lázeňsko – léčebný a zdravotní
Jiný

11. Které z poskytovaných služeb v oblasti hodnotíte jako nejvyšší kvality?

Dopravní služby
Ubytovací služby
Stravovací služby
Informační služby
Jiné:

12. Navštívíte region v budoucnu?

Ano
Ne
Možná

13. Odkud pocházíte?

Česká republika
Slovenská republika
Jiný stát

14. Pohlaví

Muž
Žena

15. Věk

20 – 30
30 – 40
40 – 50

Víc jak 50

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Roman Ševčík

Obor: Management cestovního ruchu

Forma studia: Magisterské kombinované studium

Název práce: Lázně Luhačovice a okolí - analýza potenciálu cestovního ruchu

Rok: 2014

Počet stran textu bez příloh: 72

Celkový počet stran příloh: 3

Počet titulů české a pramenů: 42

Počet titulů zahraniční literatury a pramenů: 0

Počet internetových zdrojů: 6

Vedoucí práce: Ing. Lucie Paulovčáková, Ph.D.